

**DİJİTAL ÇAĞDA GENEL KURUL
(ANONİM ŞİRKET GENEL KURUL TOPLANTILARINA İLİŞKİN
İSVİÇRE BORÇLAR KANUNU DEĞİŞİKLİĞİ HAKKINDA
DEĞERLENDİRMELER)**

M. Fatih CENGİL*
Ömer KORKUT**

ÖZET

Bu çalışmada İsviçre Şirketler Hukuku Revizyonu'nun anonim şirket genel kurul toplantısına ilişkin hükümleri incelenmiştir. Genel kurulun toplantıya çağrılmasında pay sahiplerinin incelemesi için hazır edilen faaliyet raporu ile denetim raporu hakkındaki düzenlemeler yanında, daha düşük bir orana sahip azınlık pay sahiplerine gündeme madde ekletme ve gündem maddeleriyle ilgili öneride bulunma hakkı tanındığı görülmüştür. Genel kurul toplantısının aynı anda farklı yerlerde ve/ya da yurt dışında yapılabilmesine ilişkin hükümler getirilmiştir. Pay sahipleri elektronik forumu kabul edilmemiştir. Elektronik katılımlı genel kurula ilişkin bazı düzenlemeler getirildiği gibi genel kurul toplantısının tamamen sanal ortamda yapılması imkânı da getirilmiştir. Sanal genel kurul toplantısının düzenlenmesinde kullanılacak elektronik araçlar, teknik problemler ve genel kurul kararlarının geçersizliğine ilişkin özel hükümler de öngörülmüştür. Genel kurul tutanağına ilişkin düzenlemelerin yanı sıra genel kurul karar nisabı, genel kurul başkanının üstün oyu genel kurulun azil hakkı gibi konuların da yeni düzenlenen konulardan olduğu görülmüştür. Bu düzenlemeler Türk hukuku bakımından değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Gündem maddeleriyle ilgili öneride bulunma hakkı, sanal genel kurul, birden fazla toplantı yerli genel kurul, sanal genel kurul kararlarının geçersizliği, genel kurul kararlarının tasdiki.*

---

* **Arş. Gör. Dr.** Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı/ADANA, e-posta: m.fatihcengil@gmail.com,

ORCID: 0000-0002-6443-1075

** **Prof. Dr.** Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı/ADANA, e-posta: okorkut@cu.edu.tr,

ORCID: 0000-0001-8835-7298

DOI: 10.34246/ahbvuhfd.1101884

Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih: 12/04/2022

Yayınlanmasının Uygun Görüldüğü Tarih: 23/06/2022

**THE GENERAL MEETING IN THE DIGITAL AGE
(EVALUATIONS ABOUT THE AMENDMENT OF THE SWISS CODE OF
OBLIGATIONS WITH REGARDS TO THE GENERAL MEETING OF THE
JOINT STOCK COMPANY)**

ABSTRACT

Provisions regarding the general meeting of the joint stock company are addressed in the Revision of the Swiss Company Law. In the call for the general meeting to convene, besides the amendments regarding the annual and audit report made available for the inspection of shareholders, minority shareholders with a lower share are granted the right to place an item on the agenda and make proposals regarding the agenda items. Provisions allowing the general meeting to be held at multiple locations simultaneously and also abroad have been introduced. An electronic forum for shareholders has not been adopted. In addition to some amendments regarding participation in the general meeting through electronic means, the Revision also provides the opportunity for the general meeting to be held purely virtual. Particular provisions have been adopted with regards to the electronic means to be used in the organisation of the virtual general meeting, technical problems, and nullity of the general meeting decisions. Besides the regulations in relation to the minutes of the general meeting, among the newly amended subjects are the quorum for the general meeting, the casting vote of the chair of the general meeting, and the general right of dismissal of the general meeting. These amendments have been analysed in this paper with respect to Turkish Law.

Keywords: *The right to make proposals on the agenda items, virtual general meeting, general meeting with multiple locations, the nullity of virtual general meeting resolutions, approval of general meeting resolutions.*

GİRİŞ

Uzunca bir süredir üzerinde çalışılan büyük anonim şirketler hukuku revizyonu 19 Haziran 2020 tarihinde İsviçre Parlamentosu tarafından yasalaştırıldı. Birkaç düzenlemesi 1 Ocak 2021 tarihinde yürürlüğe giren revizyonun çalışmamız bakımından önem arz eden geriye kalan esaslı bölümünün ise 1 Ocak 2023 tarihinde yürürlüğe gireceği açıklandı¹. Revizyonun amacı mevcut anonim şirketler hukukunun daha modern ve esnek olmasını sağlamak ve özellikle pay sahipleri

---

¹ İlgili açıklama için bkz. Schweizerische Eidgenossenschaft, “Aktienrecht: flexiblere Gründungs- und Kapitalvorschriften ab dem 1. Januar 2023”, <<https://www.bj.admin.ch/bj/de/home/aktuell/mm.msg-id-87016.html>>, Erişim tarihi: 11.04.2022.

haklarını güçlendirmektedir. Bununla birlikte anonim şirketlerin temel yapısında bir değişiklik söz konusu değildir.

Çalışmamızda revizyonun genel kurul bağlamındaki değişiklikleri ele alınmaktadır. Özellikle revizyonun genel kurulun toplantıya çağırılmasına, genel kurul toplantı yerine, genel kurulun dijitalleşen icrasına ilişkin yenilikler çalışmada ayrıntılı bir şekilde açıklanmaktadır. Ayrıca değişikliklere konu temel hususlarla ilgili Türk hukukundaki durum incelenmektedir.

Pay Sahibinin Katılım ve Denetim Haklarının Revizyon Öncesi ve Sonrası Kanuni Durumu²

Katılım/Denetim Hakları	Mevcut Düzenleme	Revizyon ile Getirilen Düzenleme	Hüküm
Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması Hakkı	Esas sermayenin en az %10'una sahip pay sahipleri.	Borsaya kote edilmemiş şirketlerde esas sermayenin ya da oyların en az % 10'una sahip pay sahipleri. Borsaya kote edilmiş şirketlerde esas sermayenin ya da oyların en az %5'ine sahip pay sahipleri	RevOR m. 699/f. 3.
Gündeme Madde Eklenmesi ve Gündem Maddeleriyle İlgili Öneride Bulunma Hakkı	Esas sermayenin en az %10'una sahip pay sahipleri ya da en az 1 milyon İsviçre Frangı tutarında esas sermaye payına sahip pay sahipleri.	Borsaya kote edilmemiş şirketlerde esas sermayenin ya da oyların en az %5'ine sahip pay sahipleri. Borsaya kote edilmiş şirketlerde esas sermayenin ya da oyların en az %0.5'ine (binde birine) sahip pay sahipleri.	RevOR m. 699b/f. 1.
Genel Kurul Dışında Bilgi Alma Hakkı	Bir hüküm bulunmamaktadır.	Borsaya kote edilmemiş şirketlerde esas sermayenin ya da oyların yüzde 10'una sahip pay sahipleri. Borsaya kote edilmiş şirket pay sahipleri için bu hak öngörülmemiştir.	RevOR m. 697/f. 2.
Şirket Defterlerini İnceleme Hakkı	Bir eşik bulunmamaktadır.	Oyların ya da payların % 5'ine sahip pay sahipleri.	RevOr m. 697a/f. 1.
Özel Denetim İsteme Hakkı	Payların en az % 10'una ya da itibari değeri 2 milyon İsviçre Frangı olan esas sermaye payına sahip pay sahipleri.	Borsaya kote edilmemiş şirketlerde esas sermayenin ya da oyların en az % 10'una sahip pay sahipleri. Borsaya kote edilmiş şirketlerde esas sermayenin ya da oyların en az %5'ine sahip pay sahipleri.	RevOR m. 697d/f. 1.
Haklı Sebeplerle Mahkemen Şirketin Feshini Talep Etme Hakkı	En az esas sermayenin %10'una sahip pay sahipleri	En az esas sermayenin ya da oyların %10'una sahip pay sahipleri.	RevOR m. 736/f. 1-b.4.

² Bu tabloya temel teşkil eden tablo için bkz. <<https://home.kpmg/ch/de/blogs/home/posts/2020/07/aktienrechtsrevision-verabschiedet.html>>, Erişim tarihi: 11.04.2022).

I. GENEL KURULUN TOPLANTIYA ÇAĞRILMASINA İLİŞKİN DÜZENLEMELER

A. Toplantıya Çağrıda Yetkili Kişiler

Olağan genel kurul Genel kurul yönetim kurulu ve icabında denetçiler tarafından toplantıya çağrılır. Toplantıya çağrı hakkı tasfiye memurlarına ve tahvil sahiplerinin (alacaklılarının) temsilcilerine de tanınmıştır (19 Haziran 2020 tarihli İsviçre Borçlar Kanunu Revizyonu [RevOR] m. 699/f. 1). Bu hüküm İsviçre Borçlar Kanunu (OR) m. 699/f. 1'in tekrarı niteliğindedir.

Olağan genel kurul her yıl faaliyet döneminin bitiminden itibaren altı ay içinde yapılır (RevOR m. 699/f. 2). Bu hüküm aynen OR 699/f. 2'de yer almaktadır³. Bununla birlikte OR 699/f. 2'de öngörülen “olağanüstü toplantı/genel kurul ihtiyaca göre/gerektiğinde/ihtiyaca bağlı olarak çağrılır” ibaresi RevOR m. 699/f. 2'de bulunmamaktadır.

RevOR m. 699/f. 3-b.1 uyarınca payları borsaya kote edilmiş şirketlerde oyların ya da esas sermayenin yüzde beşine (%5) tek başına ya da birlikte sahip olan pay sahipleri genel kurulu toplantıya çağrılmasını talep edebilirler. RevOR m. 699/f. 3-b. 2 uyarınca payları borsaya kote edilmemiş şirketlerde oyların ya da esas sermayenin yüzde onuna (%10) tek ya da birlikte sahip olan pay sahipleri genel kurulun toplantıya çağrılmasına ilişkin talep hakkını haizdirler. Onlar çağrıyı yazılı olarak talep etmek zorundadır. Toplantı konuları ve öneriler talepte yer almak zorundadır (RevOR m. 699/f. 4). Azlığın genel kurulun toplantıya çağrılması talebi yönetim kurulu tarafından makul süre içerisinde, en fazla 60 gün içerisinde yerine getirilmez ise, azlık genel kurulun toplantıya çağrılması talebiyle mahkemeye başvurabilir (RevOR m. 699/f. 5). Eski düzenlemeden farklı olarak burada makul süreye 60 günlük bir üst limit konulmuştur.

B. Faaliyet ve Denetim Raporunun Pay Sahiplerinin İncelemesine Sunulması

Genel kuruldan en az 20 gün önce faaliyet raporu ile denetim raporunun pay sahiplerinin erişimine ve incelemesine sunulması gerekmektedir. Şayet elektronik olarak erişilebilir değilse her pay sahibi, faaliyet raporu ile denetim raporunun süresi içerisinde kendisine gönderilmesini talep edebilecektir (RevOR m. 699a/f. 1). Bu

---

³ OR m. 699/f. 2'de “Generalversammlung” (genel kurul) ibaresi yerine “Versammlung” (toplantı) ibaresi yer almaktadır.

teslim ivedilikle ve ücretsiz olarak gerçekleştirilir⁴. Bu hüküm, OR m. 696 f. 1 ve 2’de yer almakta ve onların içeriğini modernize etmektedir⁵. Şirket faaliyet raporunun ilanı için elektronik araç kullanırsa (*örneğin pay sahiplerine şirketin internet sitesinde yer alan belgelere kullanıcı adı ve şifre ile erişim imkânı verilmişse*) yönetim kurulu, hakkın kötüye kullanılması saklı kalmak koşuluyla, pay sahiplerinin belgelerin bireysel teslim talebini reddedebilir⁶.

Şayet belgeler elektronik olarak ulaşılabilir değilse her pay sahibi genel kuruldan sonra bir yıl içinde genel kurul tarafından onaylanmış şekilde faaliyet raporunun ve denetim raporlarının kendisine verilmesini isteyebilecektir (RevOR m. 699a/f. 2).

C. Gündeme Madde Eklenmesi ve Gündem Maddeleriyle İlgili Öneride Bulunma Hakkı

Revizyonda genel kurul toplantısıyla ilgili azınlık haklarında değişiklik yapılmıştır. Dikkat çeken husus, azınlığın genel kurulu toplantıya davet etmesinde aranan orandan (%10 ve % 5) çok daha düşük bir oran (% 5 ve % 0,5) belirlenerek azınlığın gündeme madde eklenmesini talep hakkı ve gündem maddeleriyle ilgili öneride bulunma hakkı tanınmış olmasıdır.

Payları borsaya kote edilmiş şirketlerde oyların ya da esas sermayenin binde beşini (%0,5)’ine tek başına ya da birlikte sahip olan pay sahipleri, genel kurul toplantı gündemine madde eklenmesini talep edebilirler (RevOR m. 699b/f. 1-b. 1). Payları borsaya kote edilmemiş şirketlerde oyların ya da esas sermayenin yüzde beşini (%5)’ine tek ya da birlikte sahip olan pay sahipleri, gündem maddeleriyle ilgili öneride bulunma hakkına sahiptirler (RevOR m. 699b/f. 1-b. 2).

Pay sahipleri aynı şartlar altında toplantı gündeminde yer alan konulara ilişkin önerilerinin genel kurulun toplantıya çağrı metnine dahil edilmesini talep edebilirler (RevOR m. 699b/f. 2).

Azınlık pay sahipleri, gündeme madde eklenmesi ve öneride bulunma taleplerinin ekinde kısa bir gerekçe sunabilirler (RevOR m. 699/f. 3). Sunulan gerekçenin genel kurulun toplantıya çağrı metnine dahil edilmesi gerekir (RevOR m. 699b/f. 3).

---

⁴ 23 Kasım 2016 tarihli Anonim Şirketler Hukukuna İlişkin İsviçre Borçlar Kanunu Revizyonu Gerekçesi (“vom 23. November 2016 Botschaft zur Revision des Obligationenrechts [Aktienrecht]”). Kısaca Botschaft olarak anılacaktır. Botschaft, s. 550.

⁵ Botschaft, s. 550.

⁶ Botschaft, s. 550.

Azınlık pay sahiplerinin gündeme madde eklenmesi ve gündem maddeleriyle ilgili öneride bulunma talebinin yönetim kurulunca yerine getirmemesi hâlinde, talepte bulunan azınlık pay sahipleri gündeme madde eklenmesi ve önerilerinin çağrı metnine dahil edilmesi için mahkemeye başvurabileceklerdir (RevOR m. 699b/f. 4).

Genel kurulda her pay sahibi toplantı konuları çerçevesinde öneri verebilir (RevOR m. 699b/f. 5).

D. Toplantıya Çağrının İçeriği

Yönetim kurulunun toplantı gününden en az 20 gün önce genel kurulun toplantıya çağrısını pay sahiplerine bildirmesi gerekir (RevOR m. 700/f. 1). Genel kurulun toplantıya çağrılmasında bildirilmesi gereken hususlar şunlardır:

- ✓ Genel kurulun tarihi, başlangıç saati, türü ve yeri,
- ✓ Toplantı konuları,
- ✓ Yönetim kurulunun önerileri ve payları borsaya kote edilmiş şirketlerde bu önerilerin kısa bir gerekçesi,
- ✓ İcabında kısa gerekçesiyle birlikte pay sahiplerinin önerileri,
- ✓ İcabında bağımsız oy hakkı temsilcilerinin adresleri ve adları (RevOR m. 700/f. 2).

Yönetim kurulu toplantı konularının konu bütünlüğünün korunmasını sağlar ve karar vermesi için gerekli olan tüm bilgileri genel kurula sunar (RevOR m. 700/f. 3).

Yönetim kurulu, pay sahiplerine başka bir yolla ilave bilgileri veriyorsa, toplantıya çağrıda toplantı konularını özet olarak ifade edebilecektir (RevOR m. 700/f. 4).

E. Çağrısız Genel Kurul ve Önerilerin Oylanması

Tüm payların sahipleri veya temsilcileri, aralarından biri itirazda bulunmadığı takdirde, genel kurula katılmaya ve genel kurul toplantılarının yapılmasına ilişkin hükümler saklı kalmak şartıyla, çağrıya ilişkin usule uyulmaksızın genel kurul olarak toplanabilir ve bu toplantı nisabı var olduğu sürece karar alabilirler (OR m. 701/f. 1, 2). RevOR 701'in birinci ve ikinci fıkrası⁷ sırasıyla OR 701'in birinci ve ikinci fıkrasıyla aynı şekilde düzenlenmiştir. RevOR ile birlikte bu hükme üçüncü fıkra eklenmiştir.

---

⁷ İkinci fıkra elektronik aracın kullanımına ilişkin imkâna uyarlanmıştır. Fıkarda geçen "anwesend sein" ("hazır bulunmak") ibaresi bu yüzden "teilnehmen" ("katılmak") ibaresiyle değiştirilmiştir (Botschaft, s. 555).

Çağrısız genel kurul toplantısında, bir pay sahibi ya da onun temsilcisinin müzakere talebinde bulunmaması hâlinde, genel kurul kararlarının kâğıt üzerinde yazılı olarak veya elektronik şekilde alınması mümkündür (RevOR m. 701/f. 3). Bu hükümde belirtilen genel kurulun yeni karar alma türü mevcut düzenlemeler bağlamında geçerli değildir⁸. Bu hükümle birlikte az pay sahibi bulunan şirketler ve/ya da bir şirketler topluluğuna bağlı olan şirketlere daha fazla esneklik sağlanmaktadır.

II. TOPLANTI YERİ BAKIMINDAN GENEL KURUL TÜRLERİNE İLİŞKİN YENİLİKLER

Mevcut düzenleme anonim şirket genel kurulunun toplantı yerine ilişkin bir hüküm içermemektedir. RevOR m. 701a ve m. 701b hükmünde toplantı yeri düzenlenerek bu boşluk doldurulmuş, hukuki güvenlik sağlanmıştır.

Şirket sözleşmesi farklı bir düzenleme öngörmemişse, RevOR m. 701a/f. 1 uyarınca, yönetim kurulu genel kurulun toplantı yerini belirleyecektir⁹.

Toplantı yerinin belirlenmesi yoluyla hiçbir pay sahibi için genel kurul bağlamında haklarının kullanılması gereksiz şekilde zorlaştırılmaz (RevOR m. 701a/f. 2).

Genel kurul toplantısının eş zamanlı olarak birden fazla yerde yapılması mümkündür (RevOR m. 701a/f. 3). Bu durumda katılımcıların oylarının doğrudan/aracısız ses ve görüntü olarak tüm toplantı yerlerine aktarılması zorunludur.

A. Birden Fazla Toplantı Yerli Genel Kurul

Birden fazla toplantı yerli genel kuruldan kasıt, bir genel kurulun eş zamanlı olarak birden fazla toplantı yerinde icra edilmesidir. Genel kurul farklı toplantı yerlerinde icra edilse de hukuki anlamda şekli olarak tek bir genel kuruldan söz edilir¹⁰. Bu tür genel kurulda pay sahipleri toplantılarda fiziki olarak bulunur¹¹. Ancak bunlar toplantı yerini seçme hakkına sahiptir¹².

---

⁸ Botschaft, s. 555.

⁹ Botschaft, s. 556.

¹⁰ Roland Müller/Fabian Akeret, “Die Generalversammlung nach revidiertem Aktienrecht”, *SJZ*, Nr. 1, 2021, s. 11; Hans Caspar von der Crone/Sandro Bernet, “Der Tagungsort der Generalversammlung im revidierten Aktienrecht”, *Das Aktienrecht im Wandel zum 50. Geburtstag von Hans-Ueli Vogt*, Dike Verlag, 2020, s. 265.

¹¹ Hans Caspar von der Crone/Thomas Grob, “Die Virtuelle Generalversammlung”, *SZW/RSDA*, 1/2018, s. 6

¹² von der Crone/Grob, s. 6.

Mevcut düzenlemede anonim şirket genel kurul toplantısının eş zamanlı olarak farklı yerlerde yapılabileceğine ilişkin özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Kanun koyucu genel kurulun bir yerde icra edilmesinden hareket etmesine rağmen Kanunun metni genel kurulun eş zamanlı olarak birden fazla yerde icra edilmesini açık bir şekilde reddetmez¹³. Buna uygun olarak da hâkim görüşe göre genel kurul toplantısının eş zamanlı olarak birden fazla yerde yapılması geçerli kabul edilmektedir¹⁴. Nitekim uygulamada da nadir de olsa bu şekilde genel kurul icra edilmektedir¹⁵.

Bu husus RevOR 701a/f. 3'te açık bir şekilde düzenlenmiştir. Hükme göre genel kurul eş zamanlı olarak farklı yerlerde icra edilebilir. Ancak bunun için iki temel şart bulunmaktadır. Bunlar; toplantı yerinin tespit edilmesi yoluyla pay sahiplerinin genel kurul bağlamındaki haklarını kullanmasının gereksiz şekilde zorlaştırılmaması (RevOR m. 701a/f. 2) ve tüm katılımcıların oylarının doğrudan görüntü ve ses olarak tüm toplantı yerlerine nakledilmesidir (RevOR m. 701a/f. 3).

Genel kurulun birden fazla toplantı yerinde gerçekleştirilmesi için buna ilişkin bir şirket sözleşmesi hükmünün bulunması gerekmez. Zira Kanunda bu hususta bir düzenleme öngörülmemiş sadece farklı yerlerde eş zamanlı olarak genel kurulun icra edilebileceği belirtilmiştir (RevOR m. 701a/f. 3). Ayrıca genel kurulun toplantı yerinin seçimi yönetim kuruluna bırakılmıştır (RevOR m. 701a/f. 1).

Yurt dışında toplantı yapılmasına ilişkin şartlar yerine getirilmişse genel kurul toplantısının eş zamanlı olarak;

- ✓ Yurt dışında farklı yerlerde icra edilmesi ya da
- ✓ Hem yurt dışında hem İsviçre'de bir ya da birden fazla yerde icra edilmesi
- ✓ Sadece İsviçre'de farklı yerlerde icra edilmesi mümkündür.

Toplantı yerinin seçiminde yönetim kurulu hakların özenli kullanılması ilkesine uygun davranmakla yükümlüdür¹⁶. Özellikle pay sahiplerinin önemli bir kısmının toplantıya katılımını engelleyecek şekilde toplantı yeri belirlenemez¹⁷.

---

¹³ von der Crone/Grob, s. 7.

¹⁴ von der Crone/Bernet, s. 265.

¹⁵ Müller/Akeret, s. 10.

¹⁶ von der Crone/Grob, s. 7.

¹⁷ Botschaft, s. 557; von der Crone/Grob, s. 7.

B. Yurt Dışı Toplantı Yerli Genel Kurul

Mevcut düzenlemede anonim şirket genel kurul toplantısının yurt dışında yapılabileceğine ilişkin özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak hâkim görüşe göre şayet haklı nedenler bulunuyorsa genel kurul toplantısının yurt dışında yapılması mümkündür¹⁸. Yurt dışı toplantı yeri kenar başlıklı İsviçre RevOR m. 701b'de bu husus açık bir şekilde düzenlenmiştir. Böylece mevcut hukuktaki uygulamaya hukuki temel ve güvenlik oluşturulmak istenmiştir. RevOR m. 701b/f. 1 uyarınca genel kurul yurt dışında icra edilebilir. Bunun için şu iki şart öngörülmüştür: (1) Bunun şirket sözleşmesinde açık bir şekilde öngörülmesi ve (2) yönetim kurulunun toplantıya çağrıda bir bağımsız oy hakkı temsilcisini belirtmesi (RevOR m. 701b/f. 1)¹⁹. Ancak payları borsaya kote edilmemiş şirketlerde tüm pay sahipleri rıza gösteriyorsa yönetim kurulu bağımsız bir oy hakkı temsilcisinin belirtilmesinden vazgeçebilir (RevOR m. 701b/f. 2). Bunun için yönetim kurulu, şirket sözleşmesinde düzenlenmemişse, tüm ortakların onayının alınmasıyla ilgili usulleri belirler²⁰.

Şirket sözleşmesinde düzenleme gerekliliğiyle ortakların sonuçlarını düşünerek bu konuda düşünceleri ve iradelerinin ortaya koymaları istenmiştir. Bağımsız oy hakkı temsilcisinin belirlenmesi de yurt dışına seyahat etme imkânı olmayan ve böylece yurt dışındaki genel kurul toplantısına katılamayan pay sahiplerine en azından oy haklarını kullanmalarını sağlamaktadır²¹.

Şirketin kuruluşu sırasında şirket sözleşmesinde genel kurulun yurt dışında yapılabileceğine ilişkin bir hüküm öngörülebilir. Genel kurulun yurt dışında icra edilmesiyle ilgili şirket sözleşmesi hükmüne ilişkin bir genel kurul kararı için ise temsil edilen payların itibari değerinin çoğunluğunun ve temsil edilen oyların 2/3'nün onayı asgari olarak gereklidir (RevOR m. 704/f. 1-b. 11).

Genel kurulun yurt dışında birden fazla toplantı yerinde icra edilmesi mümkündür. Aynı şekilde İsviçre'de ve yurt dışında birden fazla yerde icra edilmesi de geçerlidir. Bu tür hâllerde merkezi İsviçre'de olan şirketin İsviçre anonim

---

¹⁸ Peter Forstmoser/Arthur Meier-Hayoz/Peter Nobel, *Schweizerisches Aktienrecht*, Stämpfli Verlag, 1996, § 23 N 84; Hans Caspar von der Crone/Keivan Mohasseb, "Stand der Aktienrechtrevision, Zehn Kernpunkte der ständerätlichen Debatte", *AJP/PJA*, 8/2019, 786.

¹⁹ BBI 2017 Taslağı m. 701b/f. 1'de genel kurulun yurt dışında icra edilebilmesi için tek şart olarak yönetim kurulunun toplantıya çağrıda bir bağımsız oy hakkı temsilcisini belirtmesi yer almaktaydı. Bu düzenleme nedeniyle genel kurulun yurt dışında gerçekleştirilebilmesine ilişkin diğer şart olarak da şirket sözleşmesinde genel kurulun yurt dışında yapılamayacağına ilişkin bir hükmün olmaması ileri sürülmekteydi (Botschaft s. 556; von der Crone/Bernet, s. 261).

²⁰ Botschaft, s. 556; Müller/Akeret, s. 9-10.

²¹ Botschaft, s. 556.

şirketler hukuku hükümlerine tabi olan genel kurulu söz konusudur²². Hemen belirtelim ki genel kurulun birden fazla yerde gerçekleştirildiği hâllerde de hukuki anlamda tek bir genel kurul bulunmaktadır.

RevOR'de genel kurulun yurt dışında icra edilmesine ilişkin hükmün yanı sıra bir genel kurulun tamamıyla bir sanal ortamda icra edilmesine ya da bir genel kurulun fiziki toplantı yeri ve internet yoluyla katılımı birlikte icra edilmesine ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır. Sanal genel kurulun ya da fiziki toplantı yeriyle birlikte internet yoluyla genel kurula katılım imkânının pay sahiplerine yurt dışında fiziki katılıma eş değerli pratik bir alternatif sunduğu ifade edilebilir²³.

Yönetim kurulu, genel kurulun toplantı yerini belirler (RevOR m. 701a/f. 1). Toplantı yerinin belirlenmesi yoluyla hiçbir pay sahibinin genel kurulla ilgili haklarının kullanılması gereksiz bir şekilde zorlaştırılmaz (RevOR m. 701a/f. 2). Buna özellikle yurt dışındaki toplantı yerlerinin seçiminde dikkat edilmelidir²⁴. Aksi takdirde genel kurul kararlarının iptali gündeme gelebilir²⁵.

Son olarak ülkesellik ilkesinden dolayı yurt dışında gerçekleştirilen genel kurul toplantısında alınan kararlar, bir İsviçre tasdik mercii tarafından tasdik edilemeyecektir²⁶. Bu yüzden resmi tasdike tabi olan genel kurul kararlarının toplantı yerindeki hukuka göre yetkili tasdik mercii tarafından tasdik edilmesi geçerlidir. Yurt dışında gerçekleştirilen genel kurulda resmi tasdiklenmeye tabi olan genel kurul kararlarına ilişkin yabancı tasdik mercii tasdikinin kabul edilmesi ve kararların ticaret siciline tescil edilmesi için “yabancı resmî belgeler ve tasdikler” başlıklı İsviçre Ticaret Sicil Yönetmeliği (*Handelsregisterverordnung vom 17. Oktober 2007 [HRegV]*) m. 25 hükmü dikkate alınır²⁷.

III. ANONİM ŞİRKET GENEL KURULU İCRASININ DİJİTALLEŞMESİ

A. Genel Kurulun Elektronik Yolla Toplantıya Çağrılması

Genel kurulun elektronik yolla toplantıya çağrılması halihazırda yürürlükteki anonim şirket hükümlerine göre de mümkündür. OR m. 696 uyarınca faaliyet raporu ve olası denetleme raporu inceleme için pay sahiplerine şirket merkezinde sunulmak

---

²² Botschaft, s. 556.

²³ Müller/Akeret, s. 10.

²⁴ Botschaft, s. 557.

²⁵ Botschaft, s. 557.

²⁶ Müller/Akeret, s. 10.

²⁷ Botschaft, s. 557; Müller/Akeret, s. 10.

zorundadır. Bu yükümlülüğün pay sahiplerine bildirim yazılı şekilde icra edilmek zorundadır.

RevOR m. 626/f. 1-b. 7 uyarınca şirketin pay sahiplerine bildirimlerinin şekline ilişkin hükümler şirket sözleşmesinde yer almak zorundadır. Bildirim şirket sözleşmesinde öngörülen şekilde gerçekleştirilir. Genel kurulun toplantıya çağrılması da şirket sözleşmesinde belirtilen bildirim şeklinde yapılır²⁸. Böylece yeni düzenlemede genel kurulun elektronik toplantıya çağrılması, şirket sözleşmesi temelinde mümkündür²⁹. Toplantıya çağrı, sadece elektronik şekilde icra edilebilir³⁰. Örneğin çağrı, nama yazılı pay sahiplerine e-mail yoluyla ve hamiline yazılı pay sahiplerine elektronik ticaret sicili ilan yoluyla yapılabilir³¹. Şirket tarafından çağrı e-mail yoluyla yapılacaksa tüm pay sahiplerinin e-mail adreslerinin bulunduğu bir sicil/kayıt defteri tutulmalıdır³². Bu kayıt defterinin sürekli güncellenmesi gerekir³³. Bu da şirketin büyüklüğü, ortaklarının sayısı ve onların uluslararası yayılımına göre bir çaba gerektirir³⁴.

Diğer yandan anonim şirketler hukuku revizyonu ile birlikte OR m. 696 kaldırılmıştır. Dolayısıyla faaliyet raporunun ya da denetleme raporunun fiziki olarak basılması şartı ve bu baskı şartı ile ilgili ortaklara zorunlu yazılı bildirim kaldırılmıştır³⁵.

RevOR m. 699a/f. 1 uyarınca faaliyet raporunun ya da olası denetleme raporunun genel kuruldan en az 20 gün önce pay sahiplerine kolayca ulaşılabilir kılınmak zorundadır. Şayet belgeler elektronik olarak erişilemezse her pay sahibi, bunların kendisine zamanında ve ücretsiz tebliğ/teslim edilmesini talep edebilir (RevOR m. 699a/f. 1)³⁶.

RevOR m. 700/f. 2’de toplantıya çağrının asgari içeriği düzenlenmektedir. Bu hükme göre toplantıya çağrıda şu bilgilere yer verilmek zorundadır:

- ✓ Genel kurulun yeri (sanal genel kurul söz konusu değilse), türü, tarihi ve başlama saati,

---

²⁸ Botschaft, s. 553.

²⁹ von der Crone/Grob, s. 13; Müller/Akeret, s. 8.

³⁰ Botschaft, s. 553.

³¹ Botschaft, s. 553.

³² von der Crone/Grob, s. 13.

³³ von der Crone/Grob, s. 13.

³⁴ von der Crone/Grob, s. 13.

³⁵ Müller/Akeret, s. 8.

³⁶ Botschaft, s. 550.

- ✓ Toplantı konuları³⁷,
- ✓ Yönetim kurulunun önerileri ve payları borsaya kote edilmiş şirketlerde bu önerilerin kısa gerekçesi,
- ✓ İcabında kısa gerekçeyle birlikte pay sahiplerinin önerileri,
- ✓ İcabında bağımsız oy hakkı temsilcisinin adresi ve adı.

Görüldüğü üzere toplantıya çağrı bildiriminden genel kurulun olağan mı olağandışı mı olduğu, bir ya da birden fazla fiziki toplantı yerinin bulunup bulunmadığı, elektronik araç kullanılıp kullanılmadığı ya da salt sanal genel kurul bulunup bulunmadığı anlaşılabilir olması gerekir³⁸. Ayrıca RevOR m. 700/f. 2-b. 3, 4 uyarınca artık yönetim kurulunun ve pay sahiplerinin önerileri (bulunmaları hâlinde) genel kurulun toplantıya çağrılmasının zorunlu bileşenidir³⁹.

B. Pay Sahipleri Elektronik Forumu

2014 Ön Taslağı m. 701g'de payları borsaya kote şirketlerde genel kuruldan önce gerçekleştirilecek elektronik pay sahipleri forumu öngörülmüştü. Bu hükme göre yönetim kurulu, olağan ya da olağanüstü genel kurulun toplantıya çağrılmasından sonra ve genel kurul toplantısından iki gün önceye kadar bir elektronik forumu pay sahiplerine sağlaması gerekir. Bu elektronik forumda genel kurul öncesinde gündem konularına ve önerilere ilişkin tartışma imkânı sunulması planlanmaktaydı⁴⁰. Bu projenin önemli ölçüde idari çaba gerektireceğinden ve masraflı olabileceğinden dolayı yönetim kurulu için ağır bir yük oluşturabileceği ve kötüye kullanılma potansiyelinin bulunduğu için danışma ve tartışma sürecinde ("Vernehmlassung") açık bir şekilde reddedildiği belirtilmektedir⁴¹. Böylece Taslak 2016'da elektronik pay sahipleri formuna ilişkin hükümlerden vazgeçilmiştir.

Öte yandan bu forum kapsamında yapılacak açıklamaların etkili karar alma sürecine hangi biçimde dahil edileceği de açıklığa kavuşturulmamıştır⁴². Doktrinde de bu tür bir forumun zorunlu olarak getirilmesine ihtiyaç bulunmadığı ifa

---

³⁷ Hakkında karar alınması gerekmeyen toplantı konularının önceden bildirilmesi gerekmez (Botschaft, s. 553).

³⁸ Botschaft, s. 553.

³⁹ Botschaft, s. 553; Müller/Akeret, s. 8.

⁴⁰ von der Crone/Grob, s. 13; Lucas Forrer/Mathias P. A Müller/Floris Zuur, "Das Aktienrecht im Wandel der Digitalisierung", *Das Aktienrecht im Wandel zum 50. Geburtstag von Hans-Ueli Vogt*, Dike Verlag, 2020, s. 10.

⁴¹ Botschaft, s. 427-428; von der Crone/Grob, s. 13.

⁴² von der Crone/Grob, s. 13.

edilmektedir⁴³. Son olarak gerekçede özellikle yönetim kurulunun bir elektronik formu ihtiyari getirmesinin düşünülebilir olduğu vurgulanmıştır⁴⁴.

C. Yönetim Kurulu Tarafından Elektronik Araçların Kullanımının Düzenlenmesi

Sanal genel kurul dışında elektronik araçların kullanımı için şirket sözleşmesinde düzenleme mevcut olması gerekmez (RevOR m. 701c, m. 701d/f. 1). RevOR m. 701e/f. 1 uyarınca yönetim kurulu elektronik araçların kullanımını düzenlemektedir. Bu düzenleme bir uygun iç yönergede ya da en azından yönetim kurulunun bir kararında yapılabilir⁴⁵. Kanun koyucu gelecekteki teknik yenilikleri zorlaştırmamak ya da imkânsız kılmamak için bilinçli olarak elektronik araçların kullanımına ilişkin katı düzenlemeden kaçınmıştır⁴⁶. Bununla birlikte hukuki belirsizliklerin giderilmesi için RevOR m. 701e/f. 2'de elektronik araçların kullanımına ilişkin asgari kanuni şartlar öngörülmüştür. Böylelikle iptal ve geçersizlik davaları yeterli ölçüde engellenir⁴⁷. Bu hüküm uyarınca yönetim kurulu katılımcıların kimliğinin belirlenmesini, genel kurulda oyların aracısız devredilmesini, her katılımcının öneriler sunabilmesini ve tartışmalara katılabilmesini ve oylama sonucunun sahte/hatalı yapılamamasını sağlamak durumundadır (RevOR m. 701e/f. 2). Ayrıca şirket sözleşmesinde yapılacak düzenlemeyle elektronik araçların kullanımı başka şartlara bağlanabilir. RevOR m. 701e/f. 2 hükmü teknolojiye bağımsız bir şekilde formüle edildiğinden hangi elektronik araçla genel kurulun icra edileceği tali öneme sahiptir⁴⁸. Yeter ki RevOR m. 701c vd. ve özellikle RevOR m. 701e/f. 2 şartları yerine getirilsin.

Sanal genel kurulun icrasında görüntü aktarımı zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu yüzden, elektronik araçların kullanımına ilişkin şartlara uyulması koşuluyla, telefon yoluyla sanal genel kurula katılım imkânı da bulunur⁴⁹. Özellikle az sayıda pay sahibinin bulunduğu şirketlerde bu yola başvurulabilir⁵⁰.

---

⁴³ von der Crone/Grob, s. 13.

⁴⁴ Botschaft, s. 428.

⁴⁵ Botschaft, s. 557; Müller, s. 260.

⁴⁶ Botschaft, s. 557; von der Crone/Grob, s. 8.

⁴⁷ Botschaft, s. 557.

⁴⁸ Müller/Akeret, s. 13.

⁴⁹ Botschaft, s. 559; Urs Bertschinger, "Aktienrecht im Digitalen Zeitalter", *Recht im digitalen Zeitalter, Festgabe Schweizerischer Juristentag 2015*, Dike Verlag, 2015, s. 192 vd.; Müller/Akeret, s. 13.

⁵⁰ Botschaft, s. 559.

Yönetim kurulu elektronik aracın tespiti ve kullanımında pay sahiplerinin haklarını göz önünde bulundurmamak zorundadır. Yönetim kurulu özellikle eşit işlem ilkesine uygun davranmak durumundadır⁵¹.

Elektronik araçların kullanımında yönetim kurulunun ortalama pay sahiplerinden yola çıkması gerekir⁵². Burada ortalama pay sahibinden kasıt, elektronik araçların kullanımında teknik olarak ortalama yeteneğe ve donanımına sahip olan kişidir⁵³. Ancak internete erişim, uygulamalara giriş gibi temel bilgisayar ve internet kullanımı şarttır⁵⁴.

Öte yandan yönetim kurulu teknik gelişmeleri de göz önünde bulundurmalıdır⁵⁵. Öyle ki yönetim kurulunun, bir elektronik aracın ya da yazılımın yaygınlığına ya da bunlardaki gelişime göre elektronik araçların tespiti ya da uyumlulaştırılmasına karar vermesi gerekebilir⁵⁶.

IV. ELEKTRONİK GENEL KURUL TÜRLERİ

A. Elektronik Katımlı Genel Kurul

Elektronik katımlı genel kurul, klasik fiziki toplantılı genel kurul yanında katılımcılara internet yoluyla genel kurula katılma imkânının sağlandığı genel kurul türüdür⁵⁷. Diğer bir deyişle bu tür genel kurulda, fiziki toplantılı genel kurul yapılmaktadır. Toplantı yerinde hazır bulunmayanlar ise elektronik yolla genel kurula katılım imkânına sahiptir⁵⁸. Elektronik aracın kullanımı fiziki katılıma bir alternatiftir⁵⁹. Görüldüğü üzere geleneksel ve sanal genel kurulun bir karma türü söz konusudur⁶⁰. Fiziki toplantı yerinin bulunması nedeniyle bu şekilde icra edilen genel kurul, sanal genel kuruldan ayrılmaktadır. Zira sanal genel kurulda, genel kurul fiziki toplantı yeri bulunmaksızın sadece elektronik ortamda gerçekleştirilir. Ayrıca

---

⁵¹ von der Crone/Grob, s. 8.

⁵² Botschaft, s. 557.

⁵³ Botschaft, s. 557.

⁵⁴ Botschaft, s. 557; Bertschinger, s. 169 vd.

⁵⁵ Botschaft, s. 557.

⁵⁶ Krş. Botschaft, s. 557.

⁵⁷ von der Crone/Grob, s. 7.

⁵⁸ von der Crone/Grob, s. 7.

⁵⁹ von der Crone/Bernet, s. 267.

⁶⁰ von der Crone/Grob, s. 7

pay sahipleri, sanal genel kuruldan farklı olarak, bu tür genel kurulda elektronik ve fiziki katılım arasında serbest seçim hakkına sahiptir⁶¹.

Yürürlükteki anonim şirket hükümlerine göre fiziki genel kurula elektronik katılımın geçerliliği doktrin tarafından kabul edilmektedir. Ancak bu tür sanal katılımın geçerli olabilmesi için toplantıda fiziki bulunan ve elektronik yolla katılan pay sahiplerinin genel kurul esnasında daima aynı seviyede, yani eş zamanlı ve gecikmesiz, birbirleriyle ortak etkileşimde bulunabilmesi gerekmektedir⁶².

RevOR m. 701c uyarınca yönetim kurulu, genel kurulun toplantı yerinde bulunmayan pay sahiplerinin haklarını elektronik yolla kullanabileceğini öngörebilir. Böylece pay sahipleri genel kurul kapsamındaki haklarını ve özellikle oy haklarını (“*direkt voting*”, “doğrudan oy verme”) buldukları herhangi bir yerden aracısız ve doğrudan elektronik yolla genel kurulda kullanabilmektedir⁶³. Bunun için şirket sözleşmesinde bir düzenleme yapılması gerekli değildir⁶⁴. Bu şekilde bir genel kurulun icrasına karar verme yetkisi yönetim kuruluna aittir⁶⁵.

RevOR m. 701e/f. 1 uyarınca yönetim kurulu elektronik araçların kullanımını düzenler. Yönetim kurulu elektronik araçların kullanımında şu dört asgari şartı sağlamak durumundadır:

- ✓ Katılımcıların kimliğinin tespit edilmesini,
- ✓ Oyların genel kurulda aracısız nakledilmesi,
- ✓ Tüm katılımcılara öneride bulunabilme ve müzakerelere katılabilme imkânının sağlanması,
- ✓ Oylama sonucunun hatalı olamamasını (RevOR m. 701e/f. 2).

O hâlde kullanılan elektronik araç, aracısız ve doğrudan katılımı sağlamalı ve pay sahiplerinin karşılıklı eş zamanlı etkileşimini sağlayacak nitelikte olmalıdır⁶⁶. Bunun dışında elektronik aracın türüne ilişkin ise Kanunda bir belirleme yapılmamıştır. Bu husustaki esneklik yerindedir. Elektronik aracın kullanımında bir

---

⁶¹ von der Crone/Grob, s. 7.

⁶² von der Crone/Grob, s. 7.

⁶³ Botschaft, s. 558; von der Crone/Bernet, s. 266; Müller/Akeret, s. 11.

⁶⁴ von der Crone/Bernet, s. 267; Müller/Akeret, s. 11.

⁶⁵ Müller/Akeret, s. 11.

⁶⁶ von der Crone/Bernet, s. 266.

görüntü aktarımı zorunlu değildir⁶⁷. Dolayısıyla yönetilebilir durumlarda genel kurula telefonla katılmak da mümkün olacaktır⁶⁸.

Öte yandan şirket sözleşmesinde elektronik aracın kullanımının şartlara bağlanması ya da sınırlandırılması mümkündür⁶⁹. Ayrıca RevOR m. 701e'ye dayanılarak ayrıntıların düzenlenmesi için yönetim kurulunun bir uygun iç yönerge çıkarması tavsiye olunur⁷⁰.

B. Sanal Genel Kurul

1. Kavram ve Hukuki Temeli

Sanal genel kurul, elektronik araçlar vasıtasıyla fiziki toplantı yeri olmaksızın icra edilen genel kuruldur⁷¹. Yukarıda açıkladığımız elektronik katılım imkânlı genel kuruldan farklı olarak burada fiziki toplantı yeri bulunmaz ve genel kurul tamamıyla elektronik/sanal ortamda gerçekleştirilir⁷². Sanal genel kurul kavramında belirleyici olan katılımcıların fiziki olarak bir araya gelmemesidir⁷³. Tüm katılımcılar herhangi bir yerden elektronik araçlar vasıtasıyla genel kurula iştirak edebilirler⁷⁴. Böylece tüm pay sahiplerinin genel kurul toplantısı için belirli bir yerde bulunması gerekmeksizin elektronik araçlar vasıtasıyla aktif ve doğrudan genel kurul kapsamındaki haklarını kullanabilmeleri mümkündür⁷⁵.

Doktrindeki hâkim görüşe göre yürürlükteki anonim şirket hükümlerine göre sanal genel kurul geçerli değildir⁷⁶.

Sanal genel kurul ("*Virtuelle Generalversammlung*")⁷⁷ kenar başlıklı RevOR m. 701d ile birlikte bu tür genel kurula ilişkin bir düzenleme öngörülmüştür. RevOR

---

⁶⁷ von der Crone/Bernet, s. 267.

⁶⁸ Botschaft, s. 559; Bertschinger, s. 193; von der Crone/Bernet, s. 267.

⁶⁹ von der Crone/Bernet, s. 267.

⁷⁰ von der Crone/Bernet, s. 267.

⁷¹ Botschaft, s. 558; von der Crone /Grob, s. 6; Lukas Müller, "Die Online-Gründung der Aktiengesellschaft", *SJZ/RJS 116*, 2020, Nr 16/17, s. 259; von der Crone /Bernet, s. 268.

⁷² Botschaft, s. 558; von der Crone /Grob, s. 6; Forrer/Müller/Zuur, s. 13; Müller, s. 259.

⁷³ von der Crone/Grob, s. 6.

⁷⁴ Müller, s. 259.

⁷⁵ Müller, s. 259.

⁷⁶ Roman Schister/Marisa Walker, "Virtuelle Generalversammlung", <<https://www.alexandria.unisg.ch/248116/1/Virtuelle%20Generalversammlung.pdf>, Erişim Tarihi 8 Nisan 2022,

s. 6.

m. 701d/f. 1 uyarınca bir genel kurul toplantı yeri olmaksızın elektronik araçlarla birlikte icra edilebilir. Ancak bu şu iki şarta bağlanmıştır: Şirket sözleşmesinin bunu öngörmesi ve yönetim kurulunun toplantıya çağrıda bir bağımsız oy hakkı temsilcisini belirlemesi (RevOR m. 701d/f. 1). Payları borsaya kote edilmemiş şirketlerde şirket sözleşmesi bağımsız oy hakkı temsilcisinin belirlenmesinden vazgeçilebileceğini öngörebilir (RevOR m. 701d/f. 2).

Sanal genel kurul için şirket sözleşmesinde hüküm şartının aranması yerindedir⁷⁸. Zira sanal genel kurulda fiziki toplantı yapılmadığından genel kurula hâkim olan ilkelerden doğrudan doğruyalık ilkesi (“*Unmittelbarkeitsprinzip*”) bundan etkilenir⁷⁹. Bağımsız oy hakkı temsilcisinin belirlenmesine ilişkin şart da elektronik araçları kullanma bakımından daha az teknik yatınlığa sahip pay sahiplerinin sanal genel kurula bizzat katılmaksızın bu kişi vasıtasıyla oyunu kullanmasına imkân tanır⁸⁰.

2. Sanal Genel Kurulun Doğrudan Doğruyalık İlkesi Bakımından Değerlendirilmesi

İsviçre anonim şirketler hukukunda genel kurulun icrasına ilişkin temel ilkelerden biri doğrudan doğruyalık ilkesidir. Genel kurula ilişkin hükümler bu ilke dikkate alınarak öngörülmektedir⁸¹. Bu ilkeye göre genel kurulda katılımcılar eş zamanlı olarak aktif olmalı, birbirleriyle etkileşime girebilmeli ve gelişmeleri ve alınacak kararları etkileyebilmelidir⁸².

İsviçre Federal Mahkemesi'nin vermiş olduğu bir karara göre pay sahiplerinin ve kanuni organların doğrudan genel kurula katılabilmesi gerekir⁸³. Kararda ele alınan doğrudan doğruyalık zamansal olarak eş zamanlı katılımı ilgilidir⁸⁴.

---

⁷⁷ Danışma ve tartışma sürecinde (“*Vernehmlassung*”) ön taslakta kullanılan siber genel kurul kavramı (“*Cybergeneralversammlung*”) kavramı belirsiz ifadesinden dolayı reddedilmiştir. Siber kavramı internete atıf yapmaktadır. Hazır bulunma olmaksızın katılmanın diğer türlerinin de, örneğin telefon ve video konferans, Kanun kapsamına alınması istenmektedir. Taslak 2016'da Bundesrat bu yüzden haklı olarak artık siber genel kuruldan söz etmez, aksine daha önce de kullanılan kavram olan sanal genel kurul tercih edilmiştir (von der Crone/Grob, s. 7).

⁷⁸ von der Crone/Grob, s. 7; von der Crone/Bernet, s. 268.

⁷⁹ von der Crone/Grob, s. 7; von der Crone/Bernet, s. 268.

⁸⁰ Müller/Akeret, s. 13.

⁸¹ von der Crone/Grob, s. 13.

⁸² Sascha Daniel Patak, *Die virtuelle Generalversammlung im schweizerischen Aktienrecht*, Dissertation der Rechtswissenschaftlichen Fakultät der Universität Luzern, Luzern, 2004, s. 95.

⁸³ BGE 67 I 342 ff.

Doğrudan doğruyalık ilkesinin temel amacı pay sahipleri ve yönetim kurulunun karşılıklı bilgi değişiminde bulunmasının ve genel kurulda irade oluşumunun tartışmalı ve etkileşimli süreç sonucunda gerçekleşmesinin sağlanmasıdır⁸⁵. Diğer bir deyişle bu ilke, pay sahiplerinin bilinçli bir şekilde gerçek iradesinin alınacak kararlara yansımaları hedef tutmaktadır⁸⁶. Bu ilke pay sahiplerinin genel kurul toplantısındaki tartışmalar sonucunda görüşünün değişebilmesine imkân tanımaktadır⁸⁷. Bu yüzden doğrudan doğruyalık ilkesi uygulanmadan sağlıklı bir genel kurul toplantısı yapılamayacaktır. Gerçekten doktrindeki hâkim görüşe ve mahkeme kararlarına göre sirküler karar, mektupla oy kullanma, delegeler genel kurulu geçerli olarak kabul edilmemektedir⁸⁸.

Doğrudan doğruyalık ilkesinin pay sahiplerinin fiziki toplantıda bizzat bulunmasını gerektiren katı bir ilke olduğu söylenemez. Gerçekten bu hususta özellikle bağımsız oy hakkı temsilciliği kurumuna dikkat çekmek gerekir. Bağımsız oy hakkı temsilcisi pay sahibinin genel kuruldan önce kendisine ilettiği irade beyanını genel kurulda yansıtmaktadır⁸⁹. Temsilci, temsil olunan pay sahibinin direktiflerine uymak zorunda olan bir elçi konumundadır⁹⁰. Böylece genel kurul kararları aslında gerçek bir toplantıdan önce alınmış olabilmektedir⁹¹. Diğer bir deyişle genel kurulda bulunan pay sahipleri, tartışma yoluyla kararlara ilişkin oylama sonucuna etki edememektedir⁹². Dolayısıyla doğrudan doğruyalık ilkesine uygun olarak genel kurulda kollektif bir karar alma sürecinden söz edilemeyeceğinden doğrudan doğruyalık ilkesinin ve şirket organı olarak genel kurulun konumunun zayıfladığı söylenebilir⁹³. Özetle bağımsız temsilcilik doğrudan doğruyalık ilkesiyle çatışma hâlinde durmaktadır.

Görüldüğü üzere değişen koşullar ve bunların getirdiği gereksinimler doğrudan doğruyalık ilkesiyle çelişen kurum ya da uygulamaların doğmasına sebebiyet vermektedir. Doktrinde doğrudan doğruyalık ilkesinde ısrar etmenin

---

⁸⁴ Patak, s. 95.

⁸⁵ von der Crone/Grob, s. 13.

⁸⁶ von der Crone/Grob, s. 13.

⁸⁷ von der Crone/Grob, s. 14.

⁸⁸ Peter Böckli, *Schweizer Aktienrecht*, 4. Auflage, Schulthess Verlag, 2009, § 12 N 147; Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, § 23, N. 11.

⁸⁹ von der Crone/Grob, s. 14.

⁹⁰ Bağımsız oy hakkı temsilcisine bir direktif verilmemişse oy kullanmaktan kaçınmak zorundadır (von der Crone/Grob, s. 14).

⁹¹ von der Crone/Grob, s. 14.

⁹² von der Crone/Grob, s. 14.

⁹³ von der Crone/Grob, s. 14.

gerçekten zamana uygun olup olmadığı sorusu tartışılrsa da yeni anonim şirketler hukuku kapsamında genel kurulda da bu ilkenin geçerli olduğu kabul edilmelidir⁹⁴.

O hâlde sanal genel kurulun icrasında bu ilkenin temel şartları yerine getirilmelidir. Hemen belirtelim ki doğrudan doğruyalık ilkesi tüm katılan pay sahiplerinin bir toplantı yerinde fiziken bulunmalarını gerektirmez⁹⁵. Daha ziyade bu ilke için önemli olan hususlar pay sahiplerinin eş zamanlı etkileşim içinde bulunabilmeleri ve şirketin irade oluşumuna aktif olarak katılabilmeleridir. Sanal genel kurulda bunlar kullanılan elektronik araçla sağlandığı sürece bu ilkeye aykırılık söz konusu değildir. Gerçekten artık çoğu elektronik araç/uygulama doğrudan doğruyalık ilkesine uygun bir sanal genel kurulun icra edilmesini imkân tanımaktadır⁹⁶. Ayrıca sanal genel kurul, pay sahiplerinin bağımsız oy hakkı temsilcisine ihtiyaç duymaksızın oy hakkını genel kurulda bizzat kullanmalarını sağlamaktadır. Bu nedenle sanal genel kurulun doğrudan doğruyalık ilkesine uygun genel kurulun icrasına pozitif olarak etki ettiği ileri sürülebilir⁹⁷. Sonuç olarak bunun için uygun elektronik aracın kullanılması şartıyla sanal genel kurulun icrasında doğrudan doğruyalık ilkesi bakımından bir sorun bulunmamaktadır.

3. Sanal Genel Kurulun Esas Sözleşmede Öngörölmüş Olması

RevOR m. 701d/f. 1 uyarınca bir sanal genel kurulun icra edilebilmesi için şartlardan biri de şirket sözleşmesinde bu yönde bir hükmün bulunmasıdır. Şirketin kuruluşunda şirket sözleşmesinde buna ilişkin bir hüküm öngörülebilir. Bunun için, doğal olarak, tüm kurucuların onayı gereklidir. Halihazırda kurulmuş şirketlerde ise şirket sözleşmesi değişikliğine ihtiyaç vardır⁹⁸. Dolayısıyla sanal genel kurula ilişkin şirket sözleşmesi değişikliği amacıyla geleneksel fiziki toplantılı genel kurulun toplantıya çağrılıp icra edilmesi icap eder⁹⁹. Mevcut şirketlerde sanal genel kurula ilişkin şirket sözleşmesindeki revizyon yapılırken bir çelişki ortaya çıkmaması için şirket sözleşmesindeki tüm hükümlerin iyi bir şekilde uyumlulaştırılması gerekir¹⁰⁰.

---

⁹⁴ von der Crone/Grob, s. 14.

⁹⁵ von der Crone/Grob, s. 15.

⁹⁶ Patak, s. 102-103. Doğrudan doğruyalık ilkesi işlevsel olarak sağlandığı sürece elektronik aracın türü tali önemi haizdir (von der Crone/Grob, s. 15).

⁹⁷ von der Crone, s. 14.

⁹⁸ Şirket sözleşmesi değişikliği hususunda bir aciliyet söz konusuysa yeni anonim şirketler hukuku hükümlerinin yürürlüğe girmesinden sonra mümkün olduğu kadar çabuk bir olağanüstü genel kurul yapılabilir ya da en geç ilk olağan genel kurulda bu konu görüşülebilir (Müller/Akeret, s. 14). Bu şirket sözleşmesi değişikliği RevOR m. 647 uyarınca resmi olarak tasdik edilmeli ve ticaret siciline tescil edilmelidir (Müller/Akeret, s. 14).

⁹⁹ von der Crone/Grob, s. 12.

¹⁰⁰ von der Crone/Grob, s. 12; Müller/Akeret, s. 14.

Zira bir yandan sanal genel kurula ilişkin düzenleme yapılırken diğer yandan örtülü de olsa fiziki toplantı yerini şart koşan şirket sözleşmesi hükümleri bulunabilir¹⁰¹.

Elektronik araçlar şirket sözleşmesinde düzenlenebilir. Ancak teknik gelişmeler sonradan şirket sözleşmesinde değişiklik ihtiyacını her zaman için doğurabileceğinden elektronik araçlara ilişkin detaylı belirlemenin şirket sözleşmesinde yapılması tavsiye olunmaz¹⁰². Şirket sözleşmesinde elektronik araçların genel prensip olarak düzenlenmesi daha yerindedir¹⁰³.

Elektronik araçların kullanımı şirket sözleşmesinde belirlenmezse RevOR m. 701e/f. 1 uyarınca yönetim kurulu elektronik araçların kullanımını düzenler. Yönetim kurulu elektronik araçların kullanımını özel olarak oluşturulmuş bir iç yönergede ayrıntılı bir şekilde belirleyebilir¹⁰⁴. Böylece şirketin elektronik araçlarla ilgili teknik yeniliklere uyumluluk ve reaksiyon yeteneği sağlanmış olur¹⁰⁵.

4. Klasik Genel Kurul Karşısında Sanal Genel Kurulun Avantajları ve Dezavantajları

a. Avantajları

Genel kurul anonim şirket ortaklarının iradelerinin ortaya konduğu ve dolayısıyla şirketin iç iradesinin olduğu yerdir. Genel kurul toplantısına katılmayacak durumda olanlar temsilciler vasıtasıyla genel kurulda temsil edilebilmektedirler. Burada pay sahibinin genel kurula dolaylı katılımı söz konusudur. Sanal genel kurul vasıtasıyla pay sahipleri temsilciye ihtiyaç duymaksızın genel kurula katılabilir. Pay sahibinin elektronik araçlar vasıtasıyla doğrudan katılımı şirketin irade oluşumunda görüşünün doğrudan yansımaya olanak sağlamaktadır. Diğer bir deyişle sanal genel kurul, genel kuruldaki tartışma ve irade oluşumu ortamını iyileştirmektedir¹⁰⁶.

Anonim şirketlerde pay sahiplerinin toplantıya katılımı önemli bir sorundur. Bu sorun özellikle farklı uluslardan pay sahipleri ya da çok sayıda pay sahipleri içeren büyük şirketlerde sıklıkla ortaya çıkmaktadır. Bu da genel kurul kararlarının rastgele nisaplarla alınmasına yola açmaktadır¹⁰⁷. Özellikle yukarıda ifade ettiğimiz

---

¹⁰¹ von der Crone/Grob, s. 12.

¹⁰² Müller/Akeret, s. 13; von der Crone/Grob, s. 12.

¹⁰³ von der Crone/Grob, s. 12.

¹⁰⁴ Botschaft, s. 557; Müller/Akeret, s. 13-14.

¹⁰⁵ Müller/Akeret, s. 14.

¹⁰⁶ Schister/Walker, s. 19.

¹⁰⁷ Schister/Walker, s. 19.

tarzda şirketlerde tüm pay sahipleri için uygun toplantı yeri bulmak da ciddi bir sorun teşkil eder. Klasik genel kurula katılım için ulaşım masrafları da pay sahiplerini toplantıda bulunmadan alıkoyabilmektedir. Sanal genel kurul elektronik araçlar vasıtasıyla bu sorunları çözebilecek potansiyele sahiptir¹⁰⁸. O hâlde sanal genel kurul ile birlikte pay sahiplerinin genel kurul toplantısına katılım oranı artacak ve böylece pay sahipleri demokrasisi güçlenecektir¹⁰⁹.

Bazı şirketlerde klasik genel kurul toplantısına ilişkin hazırlıklar meşakkatli ve uzun sürebilmektedir¹¹⁰. Bu durum aciliyet gerektiren genel kurul toplantıları bakımından önem arz etmektedir. Sanal genel kurul, toplantıya çağrıdan toplantının icra edilmesine kadar genel kurulun daha rahat ve hızlı yapılmasına imkân tanıyarak süreci basitleştirmektedir¹¹¹. Ayrıca elektronik araçlar vasıtasıyla toplantıya çağrı ve sanal genel kurul icrası şirketi klasik genel kurula ilişkin masraflardan (özellikle toplantı yeri ve toplantının yapılmasına ilişkin diğer hazırlıklara ilişkin masraflardan) önemli ölçüde kurtarmaktadır¹¹².

Pay sahipleri bakımından sanal genel kurul klasik genel kuruldan daha konforlu olabilir¹¹³. Zira pay sahiplerinin hareket serbestisi sanal genel kurulda daha fazladır¹¹⁴.

b. Dezavantajları

Sanal genel kurul elektronik araçlar vasıtasıyla icra edildiğinden pay sahiplerinin en azından genel kurula erişim sağlayabilecek düzeyde bu araçların kullanımına vakıf olmaları gerekir. Bu, özellikle eski jenerasyon pay sahipleri bakımından sorun teşkil edebilir. Bundan dolayı da bazı pay sahiplerinin genel kurula katılamaması gündeme gelebilir¹¹⁵. Bu nedenle İsviçre Anonim Şirketler Hukuku Revizyonu gerekçesinde de belirtildiği üzere sanal genel kurul için tüm pay sahiplerinin onayı aranmıştır.

Yine sanal genel kurulun icrasında elektronik araçların kullanımına ilişkin sorunlar meydana gelebilir. Teknik problemler ya da siber saldırılar sonucu genel

---

¹⁰⁸ Patak, s. 120; Schister/Walker, s. 19.

¹⁰⁹ Schister/Walker, s. 20.

¹¹⁰ Schister/Walker, s. 20.

¹¹¹ Schister/Walker, s. 20-21.

¹¹² Patak, s. 120.

¹¹³ Patak, s. 125.

¹¹⁴ Patak, s. 125.

¹¹⁵ Schister/Walker, s. 26.

kurul tamamen ya da bazı pay sahipleri için kısmen kesintiye uğrayabilir¹¹⁶. Bu yüzden yönetim kurulu, pay sahiplerinin genel kurula erişimini kolay bir şekilde sağlayabilecek ve zikredilen sorunların ortaya çıkmalarını engelleyecek şekilde en uygun elektronik aracı belirlemelidir.

Öte yandan genel kurula katılan pay sahiplerinin kimliklerinin tespit edilmesi ve yetkisiz katılımın engellenmesi sanal genel kurul bakımından çözülmesi gereken diğer sorunlardandır.

Son olarak fiziki ortamda gerçekleşen klasik genel kurul, bağlılık düzeyi ne olursa olsun ortak bir amaç için bir araya gelen pay sahiplerine toplantı öncesi ve sonrası insani duygular paylaşma imkânı tanımaktadır. Bu paylaşma imkânı pay sahiplerinin birbiriyle ve özellikle yönetimle arasında bağlılık ve güven oluşması açısından önemlidir¹¹⁷.

5. Sanal Genel Kurula Katılım

a. Pay sahiplerinin katılım hakkının korunması

Katılım hakkı her pay sahibinin genel kurula katılmaya ilişkin emredici bir hakka sahip olduğunu ifade eder¹¹⁸. Bu hak genel kurulda ortaklık haklarının kullanılması için temel oluşturur¹¹⁹. Katılım hakkında bazı şartlarda sınırlandırılabilen göreceli bir kazanılmış hak (“*wohlerworbenes Recht*”) söz konusudur¹²⁰. Bu sınırlandırmaya örnek olarak genel kurul toplantısının şirket merkezinden farklı bir yerde yapılması gösterilebilir¹²¹. Ancak her hâlde OR m. 717/f. 2 uyarınca pay sahiplerinin eşit işleme tabi tutulması gerekmektedir¹²².

Sanal genel kurul yapılması, pay sahiplerinin genel kurula katılım hakkını engelleyemez ve aşırı ölçüde zorlaştıramaz¹²³. RevOR m. 701e/f. 2’de elektronik araçların pay sahiplerinin katılım hakkını etkilemeyecek nitelikte olması hüküm altına alınmıştır. O hâlde pay sahiplerinin genel kurula katılım hakları ve özellikle aktif bir şekilde konuşma ve soru sorma haklarının muhafaza edilmesi gerekir¹²⁴.

---

¹¹⁶ Schister/Walker, s. 23-24.

¹¹⁷ Schister/Walker, s. 26-27.

¹¹⁸ von der Crone/Grob, s. 15.

¹¹⁹ Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, § 23, N. 16 ve 58 vd; von der Crone/Grob, s. 15.

¹²⁰ Patak, s. 57; von der Crone/Grob, s. 15.

¹²¹ Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, § 23, N. 84; von der Crone/Grob, s. 15.

¹²² von der Crone/Grob, s. 15.

¹²³ von der Crone/Grob, s. 15.

¹²⁴ Botschaft, s. 559; von der Crone/Grob, s. 16; Müller/Akeret, s. 15.

Her geçen gün pay sahiplerinin temel bilgisayar ve internet kullanım yeteneğinin arttığı düşünüldüğünde sanal genel kurulun pay sahiplerinin genel kurula katılım hakkını zedelediği ve hatta olumlu katkıları olduğu ilke olarak söylenebilir¹²⁵.

b. Elektronik aracın seçilmesi

RevOR m. 701e/f. 1 uyarınca sanal genel kurulda kullanılacak elektronik araç yönetim kurulu tarafından belirlenir. Bu belirlemede RevOR m. 701e/f. 2'deki asgari şartlara uyulması gerekir. Seçilecek iletişim aracı özellikle genel kurulun işleyişine hâkim olan ilkelerden doğrudan doğruyalık ilkesine uygun olmalıdır¹²⁶. Bu nedenle bunlar, genel kurula katılanlar arasındaki iletişimi/etkileşimi mümkün kılmak zorundadır. Bu sayede katılımcılar önerilerini sunabilirler, bilgi talep edebilirler, oy verebilirler ve doğrudan genel kurul işleyişini takip edebilirler¹²⁷. O hâlde örneğin video konferans şeklinde görüntülü chat (*Zoom, Teams, Skype gibi uygulamalar*) ya da telekonferans gibi katılımcıların eş zamanlı olarak etkileşimde bulunması imkânı sunan elektronik araçların doğrudan doğruyalık ilkesine uygun olduğu ifade edilebilir. Buna karşın örneğin e-mail yoluyla bir genel kurul icrasının, zamansal olarak eş güdüm sağlanmadığından, doğrudan doğruyalık ilkesine aykırı olduğu söylenebilir¹²⁸. Yine parça parça gönderilen sesli mesaj ya da görüntülerin doğrudan doğruyalık ilkesinin arzu ettiği pay sahipleri arasındaki doğrudan etkileşimde bulunmayı sağlamadığı ileri sürülebilir¹²⁹.

Öte yandan sanal genel kurulun icrasında görüntü aktarımı zorunluluğu bulunmadığından telekonferans yoluyla sanal genel kurul icra edilebilir¹³⁰. Bu, özellikle az sayıda pay sahibi bulunan şirketlerde tercih olunabilir¹³¹.

Elektronik araçların seçiminde kanun koyucu RevOR m. 701e/f. 2'de genel bir çerçeve çizmekle yetinmiş elektronik araçların türü bakımından bir tercihte bulunmamıştır. Bu nedenle yönetim kurulu, sanal genel kurulun icrası için bu fıkradaki şartları ve yukarıda belirtilen temel ilkeleri karşılayan herhangi bir elektronik aracı serbestçe belirleyebilir¹³².

---

¹²⁵ von der Crone/Grob, s. 15.

¹²⁶ von der Crone/Grob, s. 16; Müller/Akeret, s. 15.

¹²⁷ Müller/Akeret, s. 15.

¹²⁸ von der Crone/Grob, s. 16; Müller/Akeret, s. 15.

¹²⁹ Müller/Akeret, s. 15.

¹³⁰ Botschaft, s. 559; Müller/Akeret, s. 15.

¹³¹ Botschaft, s. 559; Müller/Akeret, s. 15.

¹³² Müller/Akeret, s. 15.

Elektronik araçların seçiminde teknik olarak ortalama yetkinlikteki ve donanımlı pay sahibi figüründen hareket edilmektedir¹³³. Bu kabul, pay sahiplerinin temel bilgisayar ve internet kullanımını şart koşmaktadır¹³⁴.

c. Genel kurul katılımcılarının kimliğinin tespit edilmesi

Belirli kişiler genel kurula katılım hakkına sahiptir. Katılım hakkı, doğal olarak, genel kurul toplantılarında kimlik tespitinin yapılmasını gerektirir¹³⁵. Zira katılım hakkına sahip olan kişiler genel kurulda iradelerini ortaya koyarlar. Genel kurul şirketin iç iradesinin ortaya konulduğu yerdir. Kimlik tespiti genel kurula katılma hakkını haiz olan kişilerin genel kurulda iradelerini ortaya koymasını sağlar. Böylece hak sahiplerinin haklarına riayet edilerek hukuka uygun bir genel kurul toplantısı icra edilebilir.

Yetkisiz kişilerin genel kurula katılımı genel kurul toplantısını ve kararlarını etkileyebilir. Genel kurul kararlarının alınmasında yetkisiz kişilerin kullandığı oyların etkisi bulunuyorsa bu kararların iptali mümkündür (OR m. 691/f. 3)¹³⁶.

Genel kurula katılacak kişilerin kimlik tespiti yönetim kurulu tarafından yapılır (RevOR m. 701e/f. 2-b. 1).

Klasik toplantı yerli genel kurulda kimlik tespiti şu şekilde yapılır:

Nama yazılı pay sahiplerinin pay defterinde kayıtlı adreslerine bir form gönderilir¹³⁷. Onunla birlikte pay sahipleri genel kurula giriş için bir giriş kartı talep edebilir ya da oy talimatı verebilir¹³⁸. Kural olarak genel kurul kapı kontrolünde giriş kartı ibraz edilmek zorundadır¹³⁹.

Sanal genel kurul bakımından da kimlik tespitinin yapılması ve yetkisiz katılımın önlenmesi aynı şekilde önem taşımaktadır. Sanal genel kurul bağlamında da yönetim kurulunun, katılımcıların kimliğinin tespit edilmesini (RevOR m. 701e/f. 2-b. 1) ve oy verme sonuçlarının sahte olamamasını sağlaması gerekir (RevOR m. 701e/f. 2-b. 1). O hâlde yönetim kurulunun bunları sağlayacak bir elektronik araç ve sistemin kurulması hususunda sorumluluğu bulunmaktadır. Bu, yönetim kurulunun

---

¹³³ Botschaft, s. 557; von der Crone/Grob, s. 15.

¹³⁴ Botschaft, s. 557; von der Crone/Grob, s. 15.

¹³⁵ Bertschinger, s. 195; von der Crone/Grob, s. 17.

¹³⁶ Müller/Akeret, s. 14; von der Crone/Grob, s. 17.

¹³⁷ von der Crone/Grob, s. 18.

¹³⁸ von der Crone/Grob, s. 18.

¹³⁹ Ancak uygulamada çoğu kez buna ihtiyaç duyulmadığı yönünde bkz. von der Crone/Grob, s. 18.

elektronik araçların kullanımıyla ilgili tüm riskleri taşıdığı anlamına gelmemektedir¹⁴⁰. Yönetim kurulu burada teknik açıdan yapılması beklenebilir şekilde hareket etmek ve güvenli olmayan elektronik araçların kullanımından kaçınmak zorundadır¹⁴¹.

MÜLLER/AKERET'e¹⁴² göre yukarıda belirtilen şartların yerine getirilmesi için yönetim kurulu bir sanal genel kurulun toplantıya çağırılması kapsamında her pay sahibine özel olarak kişiselleştirilmiş bir kullanıcı adı ve şifre vererek yazılıma/sisteme girişini sağlayabilir ya da toplantıya davet ile birlikte kişiselleştirilmiş bir link gönderilebilir¹⁴³. Ayrıca katılımcıların kimliğinin tespit edilmesi bakımından güvenliğin yükseltilmesi için;

- ✓ Toplantıya çağırının şifreli e-mail yoluyla gönderilmesi,
- ✓ Katılımcı pay sahiplerinin video-telefon yoluyla kimlik kartlarını ya da bir vekâletnameyi ibraz etmeleri,
- ✓ Katılımcıların kimliğinin yüz tanıma yazılımı ya da gelecekte daha da gelişen sanal kimlik kartları yoluyla tespit edilmesi düşünülebilir.

Konuyu nama yazılı pay sahipleri ve hamiline yazılı pay sahipleri için ayrı ayrı ele alan von der CRONE/GROB'a göre ise,

Sanal genel kurul kapsamında nama yazılı pay sahiplerinin kimliğinin tespitinde¹⁴⁴,

- ✓ Nama yazılı pay sahiplerine giriş bilgilerinin (kullanıcı adı ve şifre) gönderilmesi sanal genel kurul için yeterlidir. Pay sahipleri bu bilgiler vasıtasıyla ilgili platforma giriş yapabilir¹⁴⁵. Şirket giriş yapan kişinin kimliğinin tespitinin onaylanması için, fiziki genel kurula girişte kişi kimlik cüzdanının kontrollerine benzer şekilde, ama başka bilgilere de gereksinim duyar. Bu yüzden ek olarak nitelikli elektronik imza vasıtasıyla pay sahiplerinin kimliğinin tespit edilmesi tavsiye olunur¹⁴⁶. Bu

---

¹⁴⁰ Botschaft, s. 560; von der Crone/Grob, s. 17; Müller/Akeret, s. 14.

¹⁴¹ Botschaft, s. 560; von der Crone/Grob, s. 17-18; Müller/Akeret, s. 14.

¹⁴² Müller/Akeret, s. 14.

¹⁴³ Ines Pöschel, "Generalversammlung und Internet: Versuch einer Ent-Täuschung", *Die "grosse" Schweizer Aktienrechtsrevision Eine Standortbestimmung per Ende 2010*, Dike Verlag, 2010, s. 223 vd, 235; Patak, s. 31.

¹⁴⁴ von der Crone/Grob, s. 18.

¹⁴⁵ Pöschel, s. 241.

¹⁴⁶ Kaspar Theiler, "Gedanken zur Zulässigkeit und Durchführbarkeit der virtuellen Generalversammlung de lege lata", *AJP*, 2012, s. 79.

şekilde gerçekleştirilecek kimlik tespiti geleneksel fiziki genel kuruldakinden daha yüksek güvenliğe sahiptir¹⁴⁷. Ancak belirtmek gerekir ki talep edilen dijital imza masrafından dolayı şu an için çok nadir kullanılmaktadır. Bu durum Bundesrat tarafından planlanan elektronik kimlik ispatının getirilmesi projesiyle birlikte (E-ID) değişebilir.

Sanal genel kurul kapsamında hamiline yazılı pay sahiplerinin kimliğinin tespitinde¹⁴⁸;

- ✓ Hamiline yazılı pay sahiplerinin kimliğinin tespiti şirket için, doğal olarak, nama yazılı pay sahiplerinden daha güçtür. Zira bunlar şirketçe bilindik olmayabilir ve hakim görüşe göre onlar kimliklerinin şirkete karşı açığa vurulmasına ilişkin bir yükümlülük altında değildirler¹⁴⁹. Bu yüzden kimlik tespitinin sağlanması için kimlik tespiti kontrolünün payların depo edildiği bankaya bırakılması tavsiye olunur. Şirket emanetçi bankaya giriş bilgilerini tevdi eder. Emanetçi banka da onları pay sahiplerine iletir. Bu sayede pay sahipleri şirkete karşı kendi kimliklerini açığa vurmamak zorunda olmaksızın nama yazılı pay sahipleri gibi aynı giriş bilgilerini elde ederler.

6. Sanal Genel Kurulun İşleyişinde Teknik Problemler ve Siber Saldırıları

RevOR m. 701f/f. 1 uyarınca genel kurul esnasında genel kurulun hukuka uygun olarak icra edilememesine yol açan teknik problemler meydana gelirse genel kurul tekrarlanmak zorundadır. Tekrarlanan genel kurulda RevOR m. 700/f. 1'de öngörülen çağrı süresine uyulmak zorunda değildir¹⁵⁰. Genel kurul için pay sahiplerinin çoğunluğunun katılımını en başında engellemeyen yeni bir tarihin kararlaştırılması yeterlidir¹⁵¹. Ancak en baştaki gündem listesi güncellenir ya da gündeme ilave yapılırsa yeni bir toplantıya çağrı söz konusu olduğundan toplantıya çağrıya ilişkin kanuni ve şirket sözleşmesindeki hükümlere uyulması gerekir¹⁵². Aksi takdirde sözde teknik problemler bahanesiyle toplantıya çağrıya ilişkin katı hükümlerin dolanılması mümkün olurdu¹⁵³.

¹⁴⁷ Patak, s. 36.

¹⁴⁸ von der Crone/Grob, s. 18.

¹⁴⁹ Böckli, § 12 N. 127.

¹⁵⁰ Botschaft, s. 560.

¹⁵¹ Botschaft, s. 560. Bu husus sadece gerekçede bahsedildiğinden ve OR m. 701f'de açık bir şekilde düzenlenmediğinden genel kurulun tekrarlanmasında OR m. 701f/f. 1 uyarınca 20 günlük toplantıya çağrı süresine riayet edilmesi tavsiye olunur (Müller/Akeret, s. 17).

¹⁵² Botschaft, s. 560; von der Crone/Grob, s. 19; Müller/Akeret, s. 17.

¹⁵³ Botschaft, s. 560; von der Crone/Grob, s. 19.

Teknik problemlerin ortaya çıkmasından önce genel kurulda hukuka uygun olarak alınan kararlar geçerliliğini korumaktadır (RevOR m. 701f/f. 2). O hâlde bunlar için yeniden karar alınması gerekmez¹⁵⁴.

Öte yandan genel kurulun icrası hâlinde meydana gelen önemli teknik problemler tutanakta tespit edilmelidir (RevOR m. 702/f. 2-b. 6)¹⁵⁵.

Elektronik araçların kullanımı imkânı teknik problem riskini de içinde barındırır. Teknik problem elektronik araçların kullanılması kaynaklı genel kurulun icra edilmesine ilişkin her türlü aksaklığı ifade etmektedir.

Teknik problemlerin sonuçları bakımından problemin kimin sorumluluk alanına düştüğü önem arz etmektedir. Bir teknik hata ya şirket tarafından ya da pay sahipleri tarafından meydana gelebilir¹⁵⁶. Dolayısıyla burada iki sorumluluk alanından söz edilir¹⁵⁷. Klasik genel kurulda yönetim kurulu bir pay sahibinin fiili olarak genel kurula ulaştırılmasından sorumlu olmasa da genel kurulun yapılacağı fiziki toplantı yerine erişimin ve genel kurula girişin sağlanabilmesinden sorumludur¹⁵⁸. Bu durum kıyasen sanal genel kurul için de geçerlidir. Genel kurul için kullanılan platforma/uygulamaya bağlantı kurulamaması, yazılımın çalışmaması gibi temel ve genel sorunlar şirketin sorumluluk alanında yer almaktadır. Pay sahiplerinin kullandığı donanım ve yazılımlardan kaynaklı problemler ise onların sorumluluğunda bulunmaktadır¹⁵⁹.

RevOR m. 701f'de teknik problemlerin genel kurula ve genel kurul kapsamında alınan kararlara etkisine ilişkin özel bir düzenleme öngörülmüştür. Bu düzenleme şirketin sorumluluk alanında ortaya çıkan teknik problemlerle ilgilidir¹⁶⁰. Pay sahiplerinin sorumluluk alanındaki problemler RevOR m. 701f anlamında teknik problem olarak sayılmaz¹⁶¹. Bu nedenle teknik problem kendi sorumluluk alanına düşen pay sahibinin RevOR m. 701f uyarınca genel kurulun tekrarlanmasına ilişkin talep hakkı bulunmamaktadır¹⁶². Bununla birlikte pay

---

¹⁵⁴ Botschaft, s. 560.

¹⁵⁵ Müller/Akeret, s. 16.

¹⁵⁶ von der Crone/Grob, s. 19.

¹⁵⁷ Schister/Walker, s. 23; von der Crone/Grob, s. 19.

¹⁵⁸ Schister/Walker, s. 23.

¹⁵⁹ Botschaft, s. 560. Klasik toplantı yerli genel kurul bakımından gündeme gelen arızalı otomobil ve kayıp tren bileti durumlarında olduğu gibi (Schister/Walker, s. 23).

¹⁶⁰ von der Crone/Grob, s. 19. Anonim şirketler hukuku açısından sadece şirketin sorumluluk alanına düşen teknik problemler önemlidir (Müller/Akeret, s. 16).

¹⁶¹ Botschaft, s. 560; Müller/Akeret, s. 16; von der Crone/Grob, s. 19.

¹⁶² von der Crone/Grob, s. 19-20.

sahiplerinin önemli bir kısmının kullandığı iletişim işletmesinin geniş kapsamlı bir sorunu bulunmaktaysa ya da onları ilgilendiren bir bölgesel elektrik kesintisi söz konusuysa yönetim kurulu bu durumları göz ardı edemez¹⁶³. Bu ihtimallerde yönetim kurulu genel kurula kısa bir süreliğine ara vermek ya da icabında genel kurulu başka bir zamana ertelemek durumundadır¹⁶⁴.

Siber saldırı elektronik ortama ilişkin temel bir güvenlik problemidir. Sanal genel kurulda siber saldırı riski bulunmaktadır. Siber saldırılar bilgilerin geçersiz bir şekilde oluşturulmasına, hatalı olmasına ya da silinmesine yol açabilir¹⁶⁵.

Siber saldırılar genel kurulun hukuka uygun bir şekilde icra edilmesine engel teşkil edebilir. Ancak kimi zaman siber saldırıların genel kurulun icrasına herhangi bir etkisi de olmayabilir. Siber saldırıların oylama sonuçlarını etkilememesi özellikle dikkat edilmesi gereken bir husustur¹⁶⁶. RevOR m. 701e/f. 2 hükmü bunun engellenmesi için yönetim kuruluna sorumluluk yüklemektedir. Hem kanun taslağı hem de gerekçe sanal genel kurulun siber saldırılardan korunması için yönetim kurulunun hangi somut tedbirleri alması gerektiğine ilişkin bir ifadeden kaçınmıştır. Burada öncelikle Kanun taslağında elektronik araçların kullanımına ilişkin genel ilkelere ve icabında şirket sözleşmesindeki ve iç yönergedeki taleplere riayet edilmesi gerekir¹⁶⁷. Ayrıca yönetim kurulu teknik gelişmelere uygun olarak kendisinden beklenebilen düzeyde gerekli güvenlik tedbirlerini almak durumundadır¹⁶⁸.

İşaret edilmelidir ki yönetim kurulu teknik problemler nedeniyle oylamayı ya da seçimi tekrar yapmak zorunda olmasına ilişkin yükümlülüğünden teknik problemlerin oylamanın ya da seçimin sonucuna etkisi olmadığını ispat ederek kurtulamaz¹⁶⁹. Pay sahiplerinin gündeme ilişkin oylamaların ve seçimlerin şekli olarak düzgün icra edilmesinde vazgeçilemez bir talep hakkı bulunmaktadır¹⁷⁰.

Son olarak genel kuruldaki oylamanın daha güvenli bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için Blockchain teknolojisinin kullanımı düşünülebilir¹⁷¹. Blockchain teknolojisinin temelleri 1990'ların başında atılsa da bu teknoloji

---

¹⁶³ Botschaft, s. 560; von der Crone/Grob, s. 20; Müller/Akeret, s. 16.

¹⁶⁴ Botschaft, s. 560; Müller/Akeret, s. 16.

¹⁶⁵ Patak, s. 28; von der Crone/Grob, s. 20; Schister/Walker, s. 23.

¹⁶⁶ von der Crone/Grob, s. 20; Müller/Akeret, s. 16.

¹⁶⁷ Botschaft, s. 560; von der Crone/Grob, s. 20; Müller/Akeret, s. 16-17.

¹⁶⁸ Botschaft, s. 557; von der Crone/Grob, s. 20; Müller/Akeret, s. 17.

¹⁶⁹ Botschaft, s. 560.

¹⁷⁰ Botschaft, s. 560.

¹⁷¹ von der Crone/Grob, s. 20.

günümüzde kripto varlıklarla özdeşleşmiştir¹⁷². Blockchain, blokların birbirine zincir gibi bağlandığı bir dağıtık veri tabanıdır¹⁷³. Bu sistemde işlemler bloklara kaydedilir. Bloklardaki verilerin özeti niteliğinde sabit uzunlukta “Hash” adı verilen bir çıktı oluşturulur. Hash adeta bloğun parmak izi anlamını taşır¹⁷⁴. Bloğun “Hash”i bir sonraki bloğun girdileri arasındadır. İşte her bloğa bir önceki bloğun “Hash”i eklenmek suretiyle bloklardan zincir oluşur¹⁷⁵. Bu yapıya da “Blockchain” Türkçe ifadesiyle “Blokzincir” denir. Her bir bloğun bir sonraki blokla bağlantısının bulunması bloklara yapılan saldırıların başarıya ulaşması için çok fazla hesaplama gücünü gerektirir. Bu durum sisteme saldırılarda çoğu kez menfaat-külfet dengesinde külfet yönünün ağır basmasına yol açar. Bu nedenledir ki Blockchain teknolojisi, ilke olarak, güvenlidir¹⁷⁶. Blockchain teknolojisi yoluyla sadece özel anahtar sahibi pay sahipleri oylamaya katılabilir¹⁷⁷. Bu şekilde gerçekleştirilen oylama aynı zamanda şeffaftır¹⁷⁸. Zira oy verenler kendi oylarının sayılıp sayılmadığını ve sonucun doğru meydana gelip gelmediğini bizzat doğrulayabilirler¹⁷⁹. Ayrıca Blockchain teknolojisi güvenli yapısı ve oyların dağıtık bir şekilde farklı bilgisayarlarda saklanması nedeniyle dış saldırılara karşı güvenli bir oylama imkânı sunmaktadır¹⁸⁰.

7. Sanal Genel Kurul Kararının İptali ve Geçersizliği

a. İptale ve geçersizliğe ilişkin ilkeler

OR m. 706 uyarınca yönetim kurulu ve pay sahipleri, kanuna ve şirket sözleşmesine aykırı genel kurul kararının iptalini talep edebilir. OR m. 706/f. 2'nin sınırlayıcı olmayan kataloğu olası iptal nedenlerini göstermektedir. İptal edilebilirliğin aksine OR m. 706b uyarınca bir genel kurul kararının geçersizliği istisnai bir düzenlemedir. Sadece esaslı hatalar bir genel kurul kararının

---

¹⁷² Fatih Bilgili/M. Fatih Cengil, Blockchain ve Kripto Para Hukuku, Güncellenmiş 2. Baskı, Dora Yayınevi, 2022, s. 48, 93.

¹⁷³ Atul Kumar Verma/Arpit Garg, “Blockchain: An Analysis On Next-Generation Internet”, *International Journal of Advanced Research in Computer Science*, (8) 8, 2017, s. 429; Bilgili/Cengil, s. 48.

¹⁷⁴ Bilgili/Cengil, s. 48. Her blok kendi hash'i ile tanımlanmaktadır (Bikramaditya Singhal/Gautam Dhameja/Priyansu Sekhar Panda, *Beginning Blockchain*, Apress Berkeley, s. 159).

¹⁷⁵ Bilgili/Cengil, s. 48.

¹⁷⁶ Bilgili/Cengil, s. 48 vd. Elbette burada genel bir anlatım söz konusudur. Yoksa bazı Blockchain sistemleri diğerlerinden daha fazla güvenlidir.

¹⁷⁷ von der Crone/Grob, s. 20; Bilgili/Cengil, s. 56 ve 382-383; Forrer/Müller/Zuur, s. 23.

¹⁷⁸ Bilgili/Cengil, s. 56 ve 382-383.

¹⁷⁹ von der Crone/Grob, s. 20; Bilgili/Cengil, s. 56.

¹⁸⁰ von der Crone/Grob, s. 20; Bilgili/Cengil, s. 56 ve 382-383; Forrer/Müller/Zuur, s. 23.

geçersizliğine yol açabilir. Geçersiz genel kurul kararları iyileşmez ve geçerli olarak sayılamaz. Herkes geçersizlik davası açmaya hak sahibidir¹⁸¹. İlke olarak şirket sözleşmesinin ihlalinin ilgili kararın iptal edilebilirliğine yol açtığı kabul edilir. Bazı hâllerde iptal edilebilirlik yaptırımının esas olduğu ilkesinden ayrılmak gerekmektedir: Eğer (1) şirket sözleşmesi hükmü zorunlu olarak kamu menfaatinden çıkarılmışsa, (2) anonim şirketin esas yapısı ya da sermayenin korunmasının esas yapısı zedelenirse ya da (3) şirket sözleşmesi ihlali yoluyla pay sahiplerine el konulamayan çekirdek haklar elden alınır¹⁸². Sanal genel kurula odaklanıldığında aşağıda açıklanan iptal ya da geçersizlik davasına neden olabilecek olan önemli noktalar bulunur.

b. Sanal genel kurul özelinde kararların iptal edilebilirliği ve geçersizliği

İlkin belirtmek gerekir ki şüphe hâlinde, ilke olarak, toplantıya çağırma hükümlerinin ihlali genel kurul kararlarının geçersizliğine değil aksine ilgili genel kurul yoluyla alınan tüm kararların iptal edilebilirliğine yol açar¹⁸³. RevOR 626/f. 1-b. 7 uyarınca genel kurulun elektronik yolla toplantıya çağırılmasına ilişkin gerekli şirket sözleşmesi hükmü bulunmuyorsa ve buna rağmen bu yolla toplantıya çağrı yapılmışsa ilgili genel kurul kararları genellikle iptal edilebilirdir. Bunlar nadiren geçersiz olabilir¹⁸⁴.

Aynı şekilde RevOR m. 700/f. 1 uyarınca toplantıya çağrı süresinin önemsiz düzeyde riayet edilmemesi hâlinde genel kurulun tüm kararlarının iptal edilebilirliği söz konusudur (OR 706/f. 2-b. 1). Toplantıya çağrı süresinin kasten kısaltılması hâlinde ya da önemli düzeyde daha kısa çağrı süresinin uygulanması hâlinde OR 706b-b. 1 uyarınca genel kurul kararlarının geçersizliği söz konusu olabilecektir¹⁸⁵.

Toplantıya çağrı hâlinde 20 günlük çağrı süresi yanında RevOR m. 700/f. 2 uyarınca içeriksel asgari bilgilere de uyulmalıdır. Gündem maddelerinin yeteri kadar açık olmaması hâlinde de alınan karar için iptal edilebilirlik yaptırımı söz konusudur¹⁸⁶. Genel kurul çağrısında içerikteki önemli eksiklerin olması, alınan kararların geçersizliğine yol açabilir. Toplantı konularına ilişkin bilgi olmaksızın ya da gündem maddeleri olmaksızın bir toplantıya çağrı ya da genel kurulun yeri/yerleri, türü, tarihi ve saati olmaksızın toplantıya çağrı buna örnek olarak

---

¹⁸¹ Böckli, § 16 N. 99.

¹⁸² Böckli, § 16 N. 157A.

¹⁸³ Müller/Akeret, s. 18.

¹⁸⁴ Müller/Akeret, s. 18.

¹⁸⁵ Schister/Walker, s. 20; Müller/Akeret, s. 18.

¹⁸⁶ Müller/Akeret, s. 18.

gösterilebilir¹⁸⁷. Ayrıca sanal genel kurul için toplantıya çağrıyla birlikte gönderilen sisteme giriş bilgileri eksik/hatalıysa ve bu yüzden pay sahiplerinin büyük kısmı genel kurula katılamazsa genel kurul kararlarının geçersizliği gündeme gelir¹⁸⁸.

Elektronik toplantıya çağrının doğru bir şekilde tebliğ edilmemesi hâlinde, bu duruma pay sahibinin veya şirketin neden olmasına göre hukuki sonuç değişmektedir. Pay sahiplerinin yeni e-mail adresini şirketle paylaşmaması ve bu nedenden kaynaklı hatalı tebliğ durumunda neden pay sahiplerinin etki alanında bulunduğu sonuçlara ilgili pay sahibi katlanmak durumundadır. Elektronik toplantıya çağrıda tebliğ hatası şirketin etki alanında ise OR m. 706 uyarınca iptal edilebilirlik söz konusu iken; özellikle ağır ihlallerde OR m. 706b-b. 1 uyarınca geçersizlik yaptırımını da söz konusu olabilecektir¹⁸⁹.

Genel kurula katılma hakkına sahip olmayan kişilerin katılımı kapsamında alınan genel kurul kararları geçersiz değil, iptal edilebilirdir. Bununla birlikte davalı şirket, yetkisiz katılan kişilerin kararın alınmasına etkisi olmadığını ispat ederek ilgili genel kurul kararlarının iptal edilmesini engelleyebilir. Bu durum sanal genel kurul bakımından da geçerlidir¹⁹⁰.

Son olarak sirküler genel kurul kararı, revize edilmiş anonim şirketler hukukunda da geçersiz olarak kabul edilmiştir¹⁹¹.

V. YETKİLİ MAHKEMENİN TESPİTİ SORUNU

Tüm toplantı yerleri İsviçre’de bulunuyorsa şirkete karşı iptal ve geçersizlik davaları için ek yetkili mahkeme yeri söz konusu olmaz. Bu hususlarda şirketin merkezindeki mahkeme yetkili olmayı sürdürür (İsviçre Medeni Usul Kanunu [Schweizerische Zivilprozessordnung vom 19. Dezember 2008, ZPO] m. 10/f. 1-b). Sorumluluk davaları için de alternatif yetkili mahkemeler değişmeksizin davalı tarafın ikametgahında ve şirketin merkezinde bulunmaya devam eder (ZPO m. 40). İhtiyati tedbirlerle ilgili bir ek yetkili mahkemenin, şirket merkezinden farklı her toplantı yerinde kurulduğu kabul edilir. Ancak bunun için ihtiyati tedbirin o yerde icra edilmesi gerekir (ZPO m. 13).¹⁹²

---

¹⁸⁷ Müller/Akeret, s. 18.

¹⁸⁸ Müller/Akeret, s. 18.

¹⁸⁹ Müller/Akeret, s. 18-19.

¹⁹⁰ Müller/Akeret, s. 19.

¹⁹¹ Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, § 23 N. 9.

¹⁹² von der Crone/Bernet, s. 266.

Öte yandan bir ya da birden fazla toplantı yeri yurt dışında bulunan birden fazla yerli genel kurul hâlinde ek olarak yurt dışındaki mahkemelerin yetkili olmasının bazı riskleri olabilir¹⁹³.

VI. GENEL KURUL KARARLARININ TASDİKİ

A. Yabancı Ülkede İcra Edilen Genel Kurul Kararlarının Tasdiki

Yabancı bir ülkede icra edilen genel kurul kapsamında alınan kararlar da tasdike tabi olabilir. Bu türden genel kurullarda alınan ve tasdiki gereken kararlar ülkesellik ilkesinden dolayı İsviçre’de görevli tasdik mercii tarafından değil¹⁹⁴, genel kurulun yapıldığı ülkenin hukukuna göre yetkili olan yabancı tasdik mercii tarafından tasdik olunur¹⁹⁵. Yabancı tasdik mercii tarafından yapılan tasdiklemenin kabul edilmesi ve kararın ticaret siciline tescil edilmesi için HRegV m. 25’te belirtilen şartlara uyulması gerekir¹⁹⁶.

B. Birden Fazla Toplantı Yerinde İcra Edilen Genel Kurul Kararlarının Tasdiki

Birden fazla yerde gerçekleşen genel kurul toplantısının tasdike tabi kararları bu toplantı yerlerinden birinde bir yetkili tasdik mercii tarafından tasdik olunur¹⁹⁷. İsviçre’de resmi belgelere ilişkin asgari talepler federal hukuka göre saptanır¹⁹⁸. Şekli oluşum şartları kanton hukukuna göre karar verilir (İsviçre Medeni Kanunu Son Fısı (“*Schlusstitel*”) m. 55/f. 1).

Tasdik merciiinin fiziki olarak bulunduğu toplantı yerindeki süreçler onun tarafından doğrudan gözlemlenir¹⁹⁹. Diğer toplantı yerindeki süreçlerle ilgili tasdik mercii oylama sonuçlarının ve görüntü ve sesin amaca uygun şekilde teknik olarak doğru aktarımına kanaat getirmesi gerekir²⁰⁰. Kural olarak İsviçre’deki bir genel kurulun toplantı yerinde tasdiki uygun olacaktır. Ancak tasdik bir yabancı toplantı yerinde yapılması da düşünülebilir²⁰¹.

---

¹⁹³ von der Crone/Bernet, s. 266.

¹⁹⁴ von der Crone/Bernet, s. 263; Müller/Akeret, s. 10.

¹⁹⁵ von der Crone/Bernet, s. 263; Müller/Akeret, s. 10.

¹⁹⁶ Botschaft, s. 557; von der Crone/Bernet, S. 263; Müller/Akeret, s. 10.

¹⁹⁷ von der Crone/Bernet, s. 265.

¹⁹⁸ von der Crone/Bernet, s. 265.

¹⁹⁹ von der Crone/Bernet, s. 265.

²⁰⁰ Patak, s. 147; von der Crone/Bernet, s. 265-266.

²⁰¹ von der Crone/Bernet, s. 266.

C. Sanal Olarak İcra Edilen Genel Kurul Kararlarının Tasdiki

Sanal genel kurulda da tasdiki gereken kararlar alınabilir. Hangi yerdeki tasdik merciinin yetkili olduğuna ilişkin farklı görüşler ileri sürülmektedir. Bir görüşe²⁰² göre sanal genel kurulda fiziki bir toplantı yeri eksik olduğundan tasdik mercii ile ilgili yetkililik, tasdik merciinin genel kurula katılımı esnasında milli topraklarda bulunması hâlinde sanal genel kurula katıldığı yere göre belirlenir. Bir diğer görüşe²⁰³ göre ise tasdikle ilgili şirketin merkezi varsayımsal toplantı yeridir. Başkanın sanal genel kurula şirketin merkezindeki bir tasdik merciinin bürosundan katılması tavsiye edilmektedir. Böylece ticaret sicil müdürlüğü ve tasdik merciinin yetkililiğiyle ilgili olası sorunlardan kaçınılmaktadır.

MÜLLER/AKERET'e²⁰⁴ göre bu son tavsiye yerinde değildir. Kanun koyucu başkanın ilgili tasdik merciinin bürosunda sanal genel kurula katılımı gerekliliğini şart koşmamaktadır²⁰⁵. Revize edilen kanun metni ve sanal genel kurulun getirilmesindeki amaç ve anlam göz önünde bulundurulduğunda başkanın ilgili tasdik merciinin bürosunda sanal genel kurulun icra edilmesi için tutulması zorunlu değildir. Daha ziyade başkan herhangi bir fiziki yerden pratik nedenlerle genel kurula katılabilmelidir²⁰⁶. Ancak tasdik mercii kendi milli toprağında bulunmak ve sanal genel kurul sürecine ve başkanın belirlenmesine bizzat ve kesintisiz iştirak etmek zorundadır²⁰⁷. Bunun için de elektronik araçların hatasız bir şekilde işlev görmesi gerekir²⁰⁸.

VII. GENEL KURULA İLİŞKİN DİĞER BAZI DÜZENLEMELER

A. Esas Sermayenin Gösterildiği Para Biriminin Değiştirilmesine İlişkin Genel Kurul Kararı

RevOR m. 621/f. 2 uyarınca işletme faaliyeti için önemli olan yabancı para biriminde bir esas sermaye de geçerlidir. Kuruluş (*Errichtung*) anında bu asgari sermaye 100.000 İsviçre Frangı'na eşit olmak zorundadır. Esas sermaye bir yabancı para biriminde gösterilmişse o hâlde defter tutma ve işlemlerin muhasebeleştirilmesi de aynı para biriminde icra edilmek durumundadır. Federal Meclis geçerli para birimlerini belirler.

---

²⁰² von der Crone/Bernet, s. 269.

²⁰³ Schister/Walker, s. 12.

²⁰⁴ Müller/Akeret, s. 16 ve 17.

²⁰⁵ Botschaft, s. 559.

²⁰⁶ von der Crone/Bernet, s. 270.

²⁰⁷ Patak, s. 147.

²⁰⁸ von der Crone/Bernet, s. 269-270.

RevOR m. 621/f. 3 uyarınca genel kurul esas sermayeyi gösteren para biriminin değişimine bir hesap dönemi başlangıcında karar verebilir. Bu tür bir durumda yönetim kurulu şirket sözleşmesini uyumlulaştırır. Yönetim kurulu bunu yaparken RevOR m. 621/f. 2’de belirtilen şartların yerine getirildiğini tespit eder ve belirlenen döviz kurunu kaydeder.

B. Yönetim Kurulu Üyelerinin ve Yöneticilerin Genel Kurula Katılım Hakkı

RevOR m. 691/f. 2 uyarınca yönetim kurulu üyeleri ve yöneticiler genel kurula katılım hakkına sahiptirler. O hâlde bu kişiler pay sahibi olmasalar bile genel kurula katılabileceklerdir²⁰⁹.

C. Genel Kurul Tutanağına İlişkin Düzenlemeler

RevOR m. 702/f. 2 uyarınca yönetim kurulu genel kurul tutanağının tutulmasından sorumludur. Ayrıca hüküm tutanağın asgari içeriğini de düzenlemektedir. Elbette icabında somut olaya göre yönetim kurulu belirtilen içerikten başka bilgileri de tutanağa geçirebilir²¹⁰. Öyle ki bu onun özen yükümlülüğünün gereğidir²¹¹.

RevOR m. 702/f. 2-b.1 uyarınca genel kurulun tarihine, başlangıcına ve bitişine, türüne ve yerine ilişkin bilgilerin tutanakta yer alması gerekir. Örneğin: “Olağan genel kurul 5 Mart 2018 tarihinde saat 10.00-13.00 arasında Berner Kulturcasino’da gerçekleştirilmiştir. Toplantıda hazır bulunmayan pay sahipleri oy haklarını elektronik ya da bağımsız oy hakkı temsilcisi yoluyla kullanabilmiştir”²¹².

RevOR m. 702/f. 2-b. 2 uyarınca temsil edilen payların sayısı, türü itibari değerleri ve kategorisi, bağımsız oy hakkı temsilcisi, organ oy hakkı temsilcileri ya da depo temsilcileri tarafından temsil olunan payların bilgisi tutanakta belirtilmek durumundadır.

RevOR m. 702/f. 2-b. 3 uyarınca kararlar ve seçim sonuçları tutanakta gösterilmek zorundadır.

RevOR m. 702/f. 2-b. 4 uyarınca genel kurulda bilgi alma hususunda yapılan taleplerin ve onlar hakkında verilen cevapların tutanakta bulunması gerekir. RevOR

---

²⁰⁹ Botschaft, s. 538.

²¹⁰ Botschaft, s. 561.

²¹¹ Botschaft, s. 561.

²¹² Botschaft, s. 561.

m. 697/f. 2 ve 3 anlamında yazılı bilgi alma talepleri ek olarak tutulmak zorunda değildir²¹³.

RevOR m. 702/f. 2-b. 5 uyarınca tutanak, pay sahipleri tarafından tutanağa geçirilmek için yapılan beyanları içermek zorundadır.

Genel kurulun yapıldığı esnada meydana gelen önemli teknik problemlerin de tutanakta belirtilmesi gerekir (RevOR m. 702/f. 2-b. 6).

RevOR m. 702/f. 3 uyarınca tutanak, tutanağı tutan kişi ve genel kurul başkanı tarafından imzalanmak zorundadır.

Diğer yandan her pay sahibi, tutanağın genel kuruldan sonra 30 gün içerisinde kendisine erişilebilir kılınmasını talep edebilir (RevOR m. 702/f. 4). Pay sahiplerinin genel kurul tutanağını inceleme hakkı için teknik imkânlardan yararlanılabilir²¹⁴. Örneğin e-mail yoluyla bu gerçekleştirilebilir²¹⁵. Tutanak elektronik olarak erişilebilir kılınmazsa her pay sahibi kendisine ivedilikle ve ücretsiz olarak kâğıt formunda posta yoluyla gönderimin yapılmasını talep edebilir²¹⁶.

Payları borsaya kote edilmiş olan şirketlerde, kararların ve seçim sonuçlarının, tam oy oranlarının bilgisinin, genel kuruldan sonra 15 gün içinde elektronik yolla erişilebilir kılınması gerekir (RevOR m. 702/f. 5).

Ön taslağın aksine RevOR m. 702/f. 4'teki süre (20 günden 30 güne) ve RevOR m. 702/f. 5'teki süre (2 günden 15 güne) uzatılmıştır. 15 günlük yeni süre Avrupa Birliği Hukuku ile uyumlu hâle getirilmiştir²¹⁷. Genel kuruldan sonra iki ay içinde açılmak zorunda olan bir olası iptal davası (OR m. 706a) her iki süre yoluyla gereksiz bir şekilde zorlaştırılmaz²¹⁸.

Son olarak genel kurul tutanağı, işletme defterleri arasında sayılır ve -özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak üzere- on yıl boyunca saklanmak durumundadır. OR m. 958f'nin hükümleri ile 24 Nisan 2002 tarihli İşletme Defterleri Yönetmelik'i hükümleri kıyasen uygulanır. Ayrıca genel kurul tutanağının elektronik olarak uygun bir şekilde saklanması da geçerlidir²¹⁹.

---

²¹³ Botschaft, s. 561.

²¹⁴ Botschaft, s. 561.

²¹⁵ Botschaft, s. 562.

²¹⁶ Botschaft, s. 562.

²¹⁷ Botschaft, s. 562.

²¹⁸ Botschaft, s. 562.

²¹⁹ Botschaft, s. 562.

D. Yönetim Kurulu Üyelerinin ve Yöneticilerin Görüş Bildirme Hakkı ve Yönetim Kurulunun Öneride Bulunma Hakkı

RevOR m. 702a/f. 1 uyarınca genel kurula katılan yönetim kurulu üyesi ya da yönetici her toplantı konusuna ilişkin görüş açıklayabilir. Elbette bunun, onların özen ve sadakat yükümlülüğü çerçevesinde gerçekleştirilmesi gerekir²²⁰. Ayrıca yönetim kurulu her toplantı konusuna ilişkin öneri sunabilir (RevOR m. 702a/f. 2).

E. Genel Kurul Karar Nisabı

RevOR m. 703/f. 1 uyarınca kanunda ya da şirket sözleşmesinde farklı bir şekilde belirlenmediği sürece genel kurul, kararlarını temsil edilen paylara tekabül eden oyların çoğunluğuyla alır ve seçimlerini yine bu nisapla gerçekleştirir.

Öte yandan aşağıda gösterilen genel kurul kararlarının geçerli olabilmesi için, asgari olarak, temsil edilen oyların üçte ikisi (2/3) ve temsil edilen payların itibari değerinin çoğunluğunun bir arada bulunması gerekir (RevOR m. 704/f. 1). Bu kararlar şunlardır:

- ✓ Şirket amacının değişikliği,
- ✓ Bunun için tüm ilgili pay sahiplerinin onayı gerekli olmadığı sürece payların birleştirilmesi,
- ✓ Aynı sermaye koyma karşılığında ya da bir alacağın ve özel faydanın sağlanması yoluyla öz sermayeden sermaye artırımını,
- ✓ Rüçhan hakkının sınırlandırılması ya da kaldırılması,
- ✓ 8 Kasım 1934 tarihli Bankacılık Kanunu'nun 12. maddesi uyarınca şartlı sermayenin getirilmesi, sermaye gruplarının getirilmesi, ya da yedek/rezerv sermayenin oluşturulması,
- ✓ Katılma intifa senetlerinin paylara çevrilmesi,
- ✓ Nama yazılı payların devredilebilirliğinin sınırlandırılması,
- ✓ Oy hakkında imtiyazlı payların getirilmesi,
- ✓ Esas sermaye para biriminin değiştirilmesi,
- ✓ Genel kurulda başkanın karar oyunun getirilmesi,
- ✓ Genel kurulun yurt dışında icra edilmesine ilişkin şirket sözleşmesi hükmü,
- ✓ Şirketin katılım senetlerinin düzenlenmesi,

---

²²⁰ Botschaft, s. 562.

- ✓ Şirket merkezinin değiştirilmesi,
- ✓ Sözleşmesel tahkim hükmünün getirilmesi,
- ✓ Payları borsaya kote edilmemiş şirketlerde sanal genel kurulun icrası için bir bağımsız oy hakkı temsilcisinin belirlenmesinden vazgeçilmesi,
- ✓ Şirketin sona ermesi.

RevOR m. 704/f. 2 uyarınca belirli kararların alınması için Kanun tarafından öngörülenden daha büyük çoğunluk getiren şirket sözleşmesi hükümleri sadece öngörülen çoğunlukla birlikte getirilebilir, değiştirilebilir ya da kaldırılabilir. OR m. 704/f. 2’de benzer bir düzenleme yer almaktadır. RevOR m. 704/f. 2 ile hükme “değiştirilebilir” ve “kaldırılabilir” ibareleri eklenmiştir.

F. Genel Kurul Başkanının Üstün Oy Hakkı

RevOR m. 703/f. 2 uyarınca şirket sözleşmesinde oyların eşitliği hâlinde başkanın üstün oy hakkına sahip olduğu öngörülebilir.

G. Toplantı Konularının Bildirilmesi

Uygun bir şekilde duyurulmamış toplantı konularına ilişkin öneriler hakkında karar alınmaz. Olağanüstü genel kurulun toplantıya çağırılması, özel denetim ve denetçilerin seçilmesi talepleri istisnadır (RevOR m. 704b).

H. Genel Kurulun Azil Hakkı

RevOR m. 705/f. 1’de genel kurulun azil hakkı düzenlenmektedir. Bu hükme göre genel kurul seçmiş olduğu tüm kişileri azledebilir. Hüküm basitleştirilmiş ve genel formüle edilmiştir. İçerik olarak bir değişiklik yoktur.

VIII. İSVİÇRE BORÇLAR KANUNU’NDAKİ DEĞİŞİKLİKLERİN TÜRK HUKUKU BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

İsviçre şirketler hukuku revizyonunda anonim şirket genel kurul toplantısına ilişkin değişen hükümler ve doktrindeki değerlendirmeler, makalenin önceki bölümünde ortaya konulmuştur. Çalışmanın bu kısmında bahsi geçen değişiklikler Türk hukuku bakımından değerlendirilecektir.

A. Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması ve Gündem

Revizyonda genel kurulun toplantıya çağırılmasında pay sahiplerinin incelemesi için hazır edilen faaliyet raporu ile denetim raporu hakkındaki düzenlemeler yanında daha düşük bir orana sahip azınlık pay sahiplerine gündeme madde ekletme ve gündem maddeleriyle ilgili öneride bulunma hakkı tanındığı görülmüştür.

1. Azınlık Pay Sahiplerinin Durumu

Revizyonda genel kurul toplantısıyla ilgili azınlık haklarında değişiklik yapılmıştır. Azınlığın genel kurulu toplantıya davet etmesinde aranan orandan (% 5, % 10) çok daha düşük bir oran (% 5, % 0,5) belirlenerek azınlığın gündeme madde eklenmesini talep hakkı ve gündem maddeleriyle ilgili öneride bulunma hakkı düzenlenmiştir.

TTK m. 411 hükmünde sermayenin en az onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahiplerinin, yönetim kurulundan, yazılı olarak gerektirici sebepleri ve gündemi belirterek, genel kurulu toplantıya çağırmasını veya genel kurul zaten toplanacak ise, karara bağlanmasını istedikleri konuları gündeme koymasını isteyebilecekleri; esas sözleşmeyle, çağrı hakkının daha az sayıda paya sahip pay sahiplerine tanınabileceği öngörülmüştür. Dolayısıyla esas sözleşmeye hüküm koymak kaydıyla %10 değil de %1 veya daha az paya sahip ortaklara genel kurulu toplantıya çağırılmasını ve gündeme madde eklenmesini talep yetkisi tanındığı görülmektedir.

İsviçre hukukunda getirilen yenilik, azınlığın gündeme madde eklenmesini talep hakkı yanında gündem maddeleriyle ilgili öneride bulunma hakkının tanınmış olmasıdır. Gündem maddesiyle ilgili önerinin çağrı metninde yer alması, diğer pay sahiplerinin de toplantı öncesinde öneriden haberdar olmaları bakımından önem taşımaktadır.

2. Çağrısız Genel Kurul Toplantısının Tamamen Elektronik Ortamda Yapılması

Revizyon ile birlikte çağrısız genel kurul toplantısında, bir pay sahibi ya da onun temsilcisinin müzakere talebinde bulunmaması hâlinde, genel kurul kararlarının kâğıt üzerinde yazılı olarak veya elektronik şekilde alınması imkânı getirilmiştir (RevOR m. 701/f. 3).

TTK m. 416 hükmünde öngörülen çağrısız genel kurul toplantısına ilişkin düzenleme, usulüne uygun bir çağrı olmadan bütün pay sahiplerinin katılımıyla genel kurul toplantısı yapma imkânı getirmektedir. Bu düzenlemeye göre bütün payların sahipleri veya temsilcileri, aralarından biri itirazda bulunmadığı takdirde, genel kurula katılmaya ve genel kurul toplantılarının yapılmasına ilişkin hükümler saklı kalmak şartıyla çağrıya ilişkin usule uyulmaksızın genel kurul olarak toplanabilecekler ve bu toplantı nisabı var olduğu sürece karar alabileceklerdir (TTK m. 416).

TTK'da sanal genel kurula izin verilmediğinden yola çıkarak bütün pay sahiplerinin fiziki toplantı olmaksızın elektronik yoldan katılımıyla yapılacak genel kurulda oy birliği ile karar alınsa dahi bu kararlar bakımından yokluk yaptırımını söz

konusu olacaktır²²¹. Dolayısıyla mevcut TTK'da değişiklik yapılmadığı sürece, çağrısız genel kurulun şartları mevcut olsa dahi sanal genel kurul toplantısı yapılması mümkün değildir.

Türk Ticaret Kanunu'nda anonim şirket genel kurul kararlarının elden dolaştırma suretiyle alınmasına imkân tanınmamıştır²²². Dolayısıyla çağrısız genel kurul toplantısında, bir pay sahibi ya da onun temsilcisinin müzakere talebinde bulunmaması hâlinde, genel kurul kararlarının kâğıt üzerinde yazılı olarak alınması imkânı (RevOR m. 701/f. 3) Türk hukuku bakımından mümkün değildir.

3. Genel Kurul Toplantısının Yeri

Revizyonda genel kurul toplantısının aynı anda farklı yerlerde ve yurt dışında yapılabilesine ilişkin hükümler getirilmiştir.

İlkin belirtmek gerekir ki İsviçre hukukunda yürürlükte olan borçlar kanununun anonim şirketlere ilişkin hükümleri bağlamında doktrindeki hâkim görüşe göre genel kurul aynı anda birden fazla toplantı yerinde icra edilebilir²²³. Yine yürürlükteki düzenleme bağlamında doktrindeki hâkim görüşe göre haklı bir neden olmaksızın pay sahiplerinin önemli bir kısmının genel kurula erişimini engellemek kaydıyla genel kurul toplantıları yurt dışında gerçekleştirilebilir²²⁴.

TTK m. 409/f. 3 hükmünde aksine esas sözleşmede hüküm bulunmadığı takdirde genel kurulun şirket merkezinin bulunduğu yerde toplanacağı öngörülmüştür. Madde gerekçesinde de Türkiye'de şirket merkezi dışında bir yerde genel kurul toplantısı yapılmasına imkân tanındığı belirtilmiş, yurt dışında yapılması sorunuyla ilgili olarak içtihat ve doktrin kapısının açık olduğu ifade edilmiştir. Madde lafzı ve gerekçe birlikte değerlendirildiğinde genel kurul toplantısının merkez dışında yapılabileceği, yurt dışında yapılması hususunun ise yasaklanmadığı sonucuna varılmakta olup şirket ortaklarının yurt dışında olduğu bir şirkette esas sözleşmeye konulacak bir hükümlerle genel kurul toplantı yerinin yurt dışı olarak belirlenmesinin mümkün olduğu kabul edilmelidir²²⁵. Nitekim Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak

---

²²¹ Mehmet Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*, Güncellenmiş 14. Bası, Beta Yayınevi, 2020, s. 160.

²²² Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi*, Cilt 2, Tamamen Yenilenmiş ve Genişletilmiş 4. Baskı, Adalet Yayınevi, 2022, s. 911.

²²³ Bertrand G. Schott, *Aktienrechtliche Anfechtbarkeit und Nichtigkeit von Generalversammlungsbeschlüssen wegen Verfahrensmängeln*, Dike Verlag, 2009, s. 107, dpn. 511'de gösterilen yazarlar.

²²⁴ Wolfhart F. Bürgi, *Die Aktiengesellschaft, Zürcher Kommentar*, b/2: Art. 698-738, Schulthess Verlag, 1969, art. 699, N. 33; Schott, s. 301.

²²⁵ Bahtiyar, s. 162.

Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmelik m. 8/f. 2 ve m. 32/f. 1.c hükmünde esas sözleşmede açıkça düzenlenmesi hâlinde yurt dışında genel kurul toplantısı yapılabileceği öngörülmüştür. O hâlde genel kurul toplantısının yurt dışında icra edilmesine ilişkin esas sözleşmeye konulan bir kayıt, kural olarak, TTK m. 447 uyarınca geçersiz değildir. Ancak ilgili kayıt pay sahiplerinin genel kurula katılım hakkını kaldırıyor ya da sınırlandırıyor kesin hükümsüzdür²²⁶. Sınırlandırmanın tespiti her bir şirket özelinde ortakların durumu göz önünde bulundurularak yapılır. Özellikle yurt içinde de ortakların bulunması hâlinde ilgili kaydın TTK m. 447/f. 1.a uyarınca pay sahiplerinin genel kurula katılımını sınırlandırma olarak değerlendirilmemesi için genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılım imkânının getirilmesi yerinde olacaktır.

Türk Ticaret Kanunu'nda genel kurul toplantısının aynı anda farklı yerlerde yapılabilmesine ilişkin düzenleme mevcut değildir. TTK m. 409/f. 3 hükmünde aksine esas sözleşmede hüküm bulunmadığı takdirde genel kurulun şirket merkezinin bulunduğu yerde toplanacağı düzenlemesinden birden fazla yerde toplantı yapılabileceği sonucuna varılması da mümkün görünmemektedir. Ancak TTK m. 1527/f. 5 hükmündeki anonim şirketlerde genel kurullara elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme, fizikî katılmanın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğuracağı düzenlemesi göz önüne alındığında, aslında fiilen toplantının tek yerde yapılması zorunluluğundan vazgeçildiği söylenebilecektir. Dolayısıyla elektronik katılımlı genel kuruldaki şartlar sağlanmak kaydıyla birden fazla yerde ortakların fiziken toplantıya katılmaları, elektronik ortamda müzakere imkânı sağlanması ve oy hakkının kullanılması imkânı tanınmasıyla mümkün olabilecektir. Buna karşın elektronik ortamda katılım yolu dışında genel kurul aynı anda farklı yerlerde (birden fazla yerde) icra edilemez ve buna ilişkin bir hüküm emredici hükümler ilkesine (TTK m. 340) aykırı olup şirket sözleşmesine konulamaz²²⁷. Zira mevcut düzenlemeler genel kurulun tek bir yerde yapılması dikkate alınarak oluşturulmuştur. Ayrıca sanal genel kurul imkânı tanınmamış sadece bir yerde icra edilen genel kurula elektronik ortamda katılım imkânı öngörülmüştür.

---

²²⁶ Şirket sözleşmesinin değiştirilerek genel kurul toplantılarının yurt dışında yapılmasının kabulünün bir kısım pay sahiplerinin genel kurula katılımına engel olmak amacıyla yönelik olması hâlinde ahlaka aykırılık sebebiyle butlan veya en azından iptal edilebilirlik yaptırımı söz konusu olacaktır. Erdoğan Moroğlu, *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, Güncellenmiş 9. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, 2020, s. 103.

²²⁷ Aksi yöndeki görüş ve ayrıntılı değerlendirme için bkz. Emre Kalender, "Anonim Şirketlerde Genel Kurul Toplantı Yerinin Esas Sözleşmede Gösterilmesi", *Batider*, (35) 2, 2019, s. 213 vd.

B. Anonim Şirket Genel Kurul Toplantılarının Dijitalleşmesi

Revizyonda elektronik katılımlı genel kurula ilişkin bazı düzenlemeler getirildiği gibi genel kurul toplantısının tamamen sanal ortamda yapılması imkânı da getirilmiştir. Sanal genel kurul toplantısının düzenlenmesinde kullanılacak elektronik araçlar, teknik problemler ve genel kurul kararlarının geçersizliğine ilişkin özel hükümler de öngörülmüştür.

1. Elektronik Katılımlı Genel Kurul- Sanal Genel Kurul

TTK m. 1527/f. 1 hükmünde şirket sözleşmesinde veya esas sözleşmede düzenlenmiş olması şartıyla sermaye şirketlerinde yönetim kurulu ve müdürler kurulu toplantılarının tamamen elektronik ortamda yapılabileceği öngörülmüş ancak genel kuruldan bahsedilmemiştir. TTK m. 1527/f. 5 hükmünde ise anonim şirketlerde genel kurullara elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme, fizikî katılmanın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğuracağı öngörülmüştür. Buradaki ifade toplantının tamamen elektronik ortamda yapılabileceği yönünde değil, genel kurullara elektronik ortamda katılma şeklinde olduğundan düzenlemenin elektronik katılımlı genel kurulu düzenlediği açıktır²²⁸. TTK m. 1527/f. 1 hükmünde yönetim kurulu ve müdürler kurulu toplantılarının tamamen elektronik ortamda yapılabileceği öngörülmüş iken TTK m. 1527/f. 5 hükmünde genel kurullara elektronik ortamda katılma düzenlendiğine göre genel kurul toplantıları bakımından sanal toplantıya izin verilmediği sonucuna varılabilecektir²²⁹.

PULAŞLI, “Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmelik” m. 9, 14, 17 ve 32 hükmüne işaret ederek murahhas üyeler, en az bir yönetim kurulu üyesi, denetçi, bakanlık temsilcisi, toplantı başkanı, oy toplama memuru ve yazmanın hepsinin fiziken bir arada olması hâlinde elektronik ortamda genel kurul yapılabileceğini ifade etmiştir²³⁰. Esasında murahhas üyeler, en az bir yönetim kurulu üyesi, denetçi, bakanlık temsilcisi, toplantı başkanı, oy toplama memuru ve yazmanın hepsinin fiziken bir arada olması hâlinde tamamen sanal bir genel kurul yapılmış olmayacağından bu toplantının sanal genel kurul olmadığı aksine elektronik katılımlı genel kurul olduğu kabul edilmelidir.

---

²²⁸ Fatih Bilgili/Ertan Demirkapı, *Şirketler Hukuku*, Dora Yayınevi, 2013, s. 275.

²²⁹ Bu yönde bkz. Bilgili/Demirkapı, s. 275 vd. Anonim ortaklıklarda sanal genel kurul toplantısına ilişkin bir hükme yer verilmemiş olmasının bir boşluk ya da ihmale değil, kanun koyucunun sanal genel kurula bilinçli şekilde cevaz vermediğine işaret ettiği ifade edilmiştir. Bkz. Şule Özdal, *Anonim Ortaklıkta Elektronik Katılımlı Genel Kurul*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2016, s. 159.

²³⁰ Pulaşlı, s. 906.

TTK m. 1527/f. 5 hükmünde genel kurullara elektronik ortamda katılıma ilişkin hükmün uygulanması esaslarının Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanan yönetmelikle düzenleneceği öngörülmüştür. Yönetmelikte, genel kurula elektronik ortamda katılmaya ve oy vermeye ilişkin esas sözleşme hükmünün örneğinin yer alacağı; anonim şirketlerin yönetmelikten aynen aktarılacak olan bu hükümde değişiklik yapamayacakları düzenlenmiştir (TTK m. 1527/f. 5). Ayrıca Yönetmelik oyun gerçek sahibi veya temsilcisi tarafından kullanılmasını sağlayan kurallar ile TTK m. 407/f. 3'te öngörülen Bakanlık temsilcilerinin bu hususa ilişkin yetkilerini içereceği; bu yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile birlikte genel kurullara elektronik ortamda katılma ve oy kullanma sisteminin uygulanmasının, pay senetleri borsaya kote edilmiş şirketlerde zorunlu hâle geleceği öngörülmüştür (TTK m. 1527/f. 5).

Ülkemizde “Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik”²³¹ ve “Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Uygulanacak Elektronik Genel Kurul Sistemi Hakkında Tebliğ”²³² çıkarılmış, her iki düzenleme 01.10.2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Tebliğin amacı ve kapsamı, anonim şirketlerin genel kurullarına elektronik ortamda katılmaya, öneride bulunmaya, görüş açıklamaya ve oy kullanmaya imkân tanıyan elektronik genel kurul sisteminin kuruluşunu, işleyişini, teknik hususlar ile güvenlik kriterlerine ilişkin usul ve esaslarını belirlemek olarak ifade edilmiştir (Tebliğ m. 1). Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği 01.10.2012 tarihinden itibaren pay senetleri borsaya kote edilmiş anonim şirketlerde genel kurullara elektronik ortamda katılma ve oy kullanma sisteminin uygulanması zorunlu hâle gelmiştir (TTK m. 1527/f. 5). Diğer şirketler ise esas sözleşmelerine hüküm koymak kaydıyla bu sistemi kullanabileceklerdir.

Tebliğde Merkezi Kayıt Kuruluşu tarafından sağlanacak elektronik platformun kurulacağı öngörülmüştür (Tebliğ m. 3/f. 1.ç). Merkezi Kayıt Kuruluşu tarafından Elektronik Genel Kurul Sistemi oluşturulmuş, 30.10.2012 tarihinden itibaren anonim şirket genel kurul toplantılarına elektronik ortamda katılım uygulanmıştır²³³. Ülkemizde elektronik katılımlı genel kurul uygulamasının her geçen gün artarak devam ettiği görülmüştür²³⁴.

---

²³¹ 28395 sayılı Resmi Gazete, 28 Ağustos 2012 Salı.

²³² 28396 sayılı Resmi Gazete, 29 Ağustos 2012 Çarşamba.

²³³ Elektronik genel kurul sisteminin işleyişi hakkında bkz. Bilgili/Demirkapı, s. 275 vd.; Turgut, s. 105 vd.

²³⁴ Elektronik genel kurul sisteminin internet sayfasında işleyişe ilişkin çeşitli açıklamalar yer almaktadır. 30 Ekim 2012 - 31 Aralık 2019 tarihleri arasında elektronik genel kurul sistemi uygulaması hakkında şu bilgiler paylaşılmıştır. Bkz. Merkezi Kayıt İstanbul, e-GKS (Elektronik Genel Kurul Sistemi), <<https://www.mkk.com.tr/kurumsal-yonetim-hizmetleri/e-gks-elektronik-genel-kurul-sistemi>>, Erişim Tarihi: 01.07.2022.

TTK m.1527/f. 1 ve 5 hükmü ile “Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Uygulanacak Elektronik Genel Kurul Sistemi Hakkında Tebliğ” birlikte değerlendirildiğinde ülkemizde elektronik katılımlı genel kurulun öngörüldüğü ancak sanal genel kurul toplantılarına izin verilmediği sonucu ortaya çıkmaktadır. Nitekim bütün dünyada 2 yıldır devam eden Covid-19 pandemisi sürecinde şirket sözleşmelerinde hüküm bulunmasa dahi şirketlerin pandemi döneminde gerçekleştirmeyi planladıkları genel kurul toplantılarını “Elektronik Genel Kurul Toplantı Sistemi” üzerinden yapmalarına izin verildiği; şirketlerin, elektronik toplantı gerçekleştirilmesine imkân tanıyan sözleşme değişikliğini daha sonra yapacakları ilk genel kurul toplantısında gerçekleştirebileceklerinin duyurulduğu görülmüştür. Salgın koşullarında dahi tamamen elektronik ortamda yapılan genel kurula izin verilmediği dikkati çekmektedir²³⁵. Dolayısıyla TTK m. 1527/f. 1 ve 5 hükmü uyarınca tamamen elektronik ortamda sanal genel kurul toplantısı yapılmasının mümkün olmadığı anlaşılmaktadır²³⁶. TTK m. 1527/f. 1 hükmünde tamamen elektronik ortamda yönetim kurulu yapılmasına izin verilmesi, ülkemizde uygulamanın devam etmesi, bu uygulamadaki tecrübe ve İsviçre’deki düzenleme dikkate alındığında tamamen online ortamda sanal genel kurul yapılmasına izin

-
- E-Gks sisteminin uygulanmaya başlandığı 30.10.2012 tarihinden 31.12.2019 tarihine kadar 2.927 genel kurul toplantısı yapılmıştır.
  - Bu genel kurullara temsilci vasıtasıyla veya asaleten toplam 130.284 kişi E-Gks platformu aracılığı ile elektronik ortamda katılmış ve haklarını kullanmıştır. Aynı toplantılara fiziki katılım sayısı ise 31.248 kişi olarak gerçekleşmiştir.
  - Aynı günde yapılan en yüksek genel kurul sayısı 33 olmuştur.
  - Bu dönemde, Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere başta olmak üzere, E-Gks üzerinden toplantılara 61 farklı ülkeden ortak/yatırımcı katılımı gerçekleşmiştir.
  - E-Gks ile 34 farklı ilimizde, 475 değişik lokasyonda genel kurul toplantısı yapılmış ve toplam 7.612 saat canlı yayım gerçekleşmiştir.
  - Genel kurul toplantılarına E-Gks’den katılan hak sahipleri; 1.495 adet görüş, yapılan oylamalarda ise 2.540 adet muhalefet beyanını sistem üzerinden iletmıştır.
  - Bir genel kurul toplantısına en fazla elektronik katılım 979 hak sahibiyle gerçekleşmiştir.

²³⁵ “Bu çerçevede, elektronik genel kurul sistemini kullanan ve genel kurul toplantısı gerçekleştirmek isteyen şirketlerde fiziki ortamda asgari sayıda kişinin katılımı ile toplantı gerçekleştirilmesini teminen, pay sahiplerinin genel kurul toplantılarına elektronik ortamda katılım sağlayabilecekleri hususunda takdirlerini kullanmaları tavsiye olunmaktadır.” (Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı, Covid-19 Ticaret Önlemleri, <<https://covid19.ticaret.gov.tr/ic-ticaret/duyuru/sirket-sozlesmelerinde-kurul-toplantilarinin-elektronik-ortamda-gerceklestirilmesi>>, Erişim Tarihi: 01.07.2022.

²³⁶ Şahin, hangi şartlar altında tamamen elektronik genel kurul yapılabilmesi üzerinde düşünülmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bkz. Ayşe Şahin, “İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukuku Revizyonu Kapsamında Genel Kurullara İlişkin Olarak Öngörülen Değişiklikler”, *Tüzel Kişilik Penceresinden Anonim Ortaklık Sempozyumu*, MEF Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 20-22 Temmuz 2020, s. 414.

verilmesinin yerinde olacağı hatta böyle bir gelişmenin kaçınılmaz olduğu kanaatindeyiz.

2. Elektronik Katılımlı Genel Kurulda Teknik Problemler

Türk Ticaret Kanunu'nda ve ikincil mevzuatta elektronik katılımlı genel kurul toplantısında arıza çıkması hâline ilişkin özel bir düzenleme mevcut değildir²³⁷.

İsviçre hukukundaki revizyonda teknik problemler ayrı bir başlık altında düzenlenmiştir. Genel kurul toplantısında genel kurulun hukuka uygun olarak icra edilmesine engel olan teknik problemler meydana gelirse genel kurul tekrarlanmak zorundadır (RevOR m. 701f). Tekrarlanan genel kurulda çağrı süresine uyulmak zorunda değildir. Türk hukukunda özel bir düzenleme mevcut olmasa da genel kurul toplantısının devamına engel olan bir teknik arıza var ise toplantı başkanı tarafından genel kurulun ertelenmesi ve yeni bir genel kurul toplantısı yapılması gerekecektir. Böyle bir durumda teknik arıza öncesi hukuka uygun olarak alınan kararlar var ise bunlar geçerli sayılacak ve bunların ertelenecek toplantıda tekrar görüşülmesine gerek olmayacaktır²³⁸.

3. Genel Kurul Kararlarının Geçersizliği

İsviçre hukukunda sanal genel kurul toplantısında alınan kararlarının geçersizliğinin değerlendirildiği, esasen yaptırımın iptal edilebilirlik olduğu ancak hukuka aykırılığın önemli olduğu durumlarda geçersizlik yaptırımının kabul edildiği görülmüştür.

Konuyu TTK bakımından değerlendirdiğimizde elektronik katılımlı genel kurulda çağrı usulü ve toplantının yürütülmesinden kaynaklı hukuka aykırılıklar söz konusu olabilecektir. TTK m. 447'de butlan sebepleri sayılmış olup, bu hükümde sayılanlar dışında kanunun emredici hükümlerine aykırılık hâlinde butlanın ikincilliği ilkesi geçerlidir. Bu ilkeye göre özel sebepler dolayısıyla iptal yaptırımının yeterli ve tatmin edici olmadığı durumlarda butlan yaptırımı söz konusu olacaktır²³⁹. Bu durumda elektronik katılımlı genel kurulda çağrı usulü ve toplantının yürütülmesinden kaynaklı hukuka aykırılıklarda iptal yaptırımı esas olmakla birlikte hukuka aykırılığın niteliğine göre butlan ve yokluk yaptırımı söz

---

²³⁷ Türk Ticaret Kanunu'nda düzenleme yapılması gerektiği yönünde bkz. Hasan Pulaşlı, "Elektronik Ortamda Anonim Şirket Genel Kuruluna İlişkin Düzenlemelerin Evrimi ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunundaki Durum", *Elektronik Nehir Dergi, Halil Arslanlı Bilim Arşivi*, <<http://www.arslanlibilimarsivi.com/>> (<http://www.arslanlibilimarsivi.com/internet-ortaminda-genel-kurul>), Erişim Tarihi 8 Nisan 2022, s.74.

²³⁸ Pulaşlı, s. 907-908.

²³⁹ Ömer Korkut, *6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Butlanı*, Karahan Kitabevi, 2012, s. 134.

konusu olabilecektir²⁴⁰. Örneğin genel kurul toplantısına çağrıda usulsüzlükler iptal yaptırımına yol açmakla birlikte, çağrının hiç yapılmadığı durumlarda ise yaptırım yokluk olacaktır²⁴¹. Nitekim genel kurulu toplantıya çağırmaya yetkili olan kişileri belirleyen düzenlemeler (TTK m. 410 vd.) emredici nitelikte ve çağrının varlık koşulu olduğundan yetkisiz kişilerce çağrılan genel kurul toplantısında alınan kararlar yok hükmündedir²⁴². Güncel Yargıtay kararlarında da genel kurulun geçersiz yönetim kurulu kararına dayalı olarak toplantıya çağrılması hâlinde yaptırımın yokluk olacağı ifade edilmiştir²⁴³.

Bu durumda elektronik katılımlı genel kurulda hukuka aykırılığın niteliğine göre iptal edilebilirlik yaptırımı esas olmakla birlikte butlan veya yokluk yaptırımı da söz konusu olabilecektir.

C. Genel Kurul Toplantılarına İlişkin Diğer Düzenlemeler

Revizyonda genel kurul tutanağına ilişkin düzenlemelerin yanı sıra genel kurul karar nisabı, genel kurul başkanının üstün oyu genel kurulun azil hakkı gibi konuların da yeni düzenlenen konulardan olduğu görülmüştür. Türk hukuku bakımından yenilik taşıyan hüküm genel kurul başkanına üstün oy hakkı tanınabilmesidir.

İsviçre hukukunda yürürlükte olan Borçlar Kanununun anonim şirketlere ilişkin hükümleri bağlamında doktrindeki hâkim görüşe ve yerleşik yüksek yargı kararlarına göre esas sözleşmeyle başkana üstün oy hakkı tanınabilir²⁴⁴. RevOR m.

²⁴⁰ Kararın kesin hükümsüz olup olmadığı hususunda kuşku duyulan hâllerde iptal yaptırımı kabul edilmelidir. Bkz. Ersin Çamoğlu (Reha Poroy/Ünal Tekinalp), *Ortaklıklar Hukuku, I*, Güncellenmiş yeniden basılmış 14. Bası, Vedat Kitapçılık, 2019, s. 598-599.

²⁴¹ Korkut, s. 149.

²⁴² Moroğlu, s. 110-111.

²⁴³ “5 kişilik yönetim kurulunun 2 kişi ile toplantı yapılmaksızın karar alındığının anlaşılması hâlinde alınan kararın yok hükmünde olduğu, bu nedenle işbu karara dayalı olarak yapılan genel kurul toplantısında alınan kararların da yok hükmünde olacağına gözetilmesi gerekir.” (*Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 22.10.2019 tarihli, 2018/1112 esas ve 2019/6571 karar sayılı ilamı*)

“Geçersiz yönetim kurulu kararına dayalı olan ve ...'nın 416. maddesi uyarınca toplanmadığı da sabit bulunan davalı şirketin 31.10.2014 tarihli olağanüstü genel kurulunda alınan kararların da geçersiz olduğunun kabulü ile davanın kabulüne karar verilmesi gerekirken” (*Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 08.11.2018 tarihli, 2016/13709 e., 2018/6884 k.*).

“Geçersiz yönetim kurulu kararına dayalı olan TTK'nın 416. maddesi uyarınca toplanmadığı da sabit bulunan davalı şirketin 07.03.2013 tarihli genel kurulunda alınan kararlarının yok hükmünde olduğu” (*Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 03.04.2018 tarihli, 2016/9770 E., 2018/2368 K.*).

²⁴⁴ Schott, s. 309, dpn. 1440'da belirtilen yazarlar. Schott'a göre şirket ortağı olmayan ve dolayısıyla oy hakkına sahip olmayan başkana da esas sözleşmeyle üstün oy hakkı tanınması

703/f. 2 hükmünde genel kurulda oyların eşitliği hâlinde genel kurul başkanına üstün oy hakkı tanıyan esas sözleşme düzenlemesine izin verilmiştir. Böylece doktrinde ve yargı kararlarında benimsenmiş bir husus yasal düzenlemeye kavuşmuştur.

Türk Ticaret Kanunu'nda genel kurul başkanına üstün oy hakkı hususunda bir hüküm bulunmamaktadır. TTK m. 340 hükmünde öngörülen emredici hükümler ilkesi göz önüne alındığında Türk hukukunda haklı olarak esas sözleşmeyle genel kurul başkanına üstün oy hakkı tanınamayacağı görüşü hakimdir²⁴⁵.

SONUÇ

Anonim şirketler hukukunun daha modern ve esnek olmasını sağlamak ve özellikle pay sahipleri haklarını güçlendirmek amacıyla hazırlanan büyük anonim şirketler hukuku revizyonu 19 Haziran 2020 tarihinde İsviçre Parlamentosu'nda kabul edilmiştir. Bu düzenlemenin bazıları 1 Ocak 2021 tarihinde yürürlüğe girmişken, çalışma konumuzu da oluşturan bazı düzenlemeler 1 Ocak 2023 tarihinde yürürlüğe girecektir. İsviçre Şirketler Hukuku Revizyonu'nun anonim şirket genel kurul toplantısına ilişkin hükümlerinde genel kurulun toplantıya çağrılmasında pay sahiplerinin incelemesi için hazır edilen faaliyet raporu ile denetim raporu hakkındaki düzenlemeler, daha düşük bir orana (binde 5) sahip azınlık pay sahiplerine gündeme madde ekletme ve gündem maddeleriyle ilgili öneride bulunma hakkı tanındığı görülmüştür. Pay sahiplerine, şirket defterlerini inceleme, genel kurul dışında bilgi alma hakkı tanındığı gibi, haklı sebeplerle mahkemeden şirketin feshini talep etme hakkı sermayenin %10'una sahip pay sahipleri yanında oyların %10'una sahip pay sahipleri için de tanınmıştır.

Revizyonda genel kurul toplantısının aynı anda farklı yerlerde ve yurt dışında yapılabilmesine ilişkin hükümler getirilmiştir.

Revizyonda elektronik katılımlı genel kurula ilişkin bazı düzenlemeler getirildiği gibi genel kurul toplantısının tamamen sanal ortamda yapılması imkânı da getirilmiştir. TTK m. 1527/f. 1 hükmünde yönetim kurulu ve müdürler kurulu toplantılarının tamamen elektronik ortamda yapılabileceği öngörülmüş iken TTK m. 1527/f. 5 hükmünde genel kurullara elektronik ortamda katılma düzenlenmiş olup, genel kurul toplantıları bakımından sanal toplantıya izin verilmemiştir.

---

mümkündür (s. 309, dpn. 1440). İsviçre limited şirketler hukukunda OR m. 808a uyarınca genel kurul başkanı üstün oy hakkına sahiptir. Bununla birlikte şirket sözleşmesiyle başkanın üstün oy hakkı kaldırılabilir ya da üstün oy hakkı üçüncü kişiye ya da bir başka ortağa tanınabilir. Buna karşın Türk limited şirketler hukukunda genel kurul başkanının kanun gereği üstün oy hakkı bulunmamaktadır. Ancak TTK m. 577/f. 1-e uyarınca şirket sözleşmesiyle ortaklara üstün oy hakkı verilebilir.

²⁴⁵ Mehmet Bahtiyar/Esra Hamamcıoğlu, *Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları*, Beta Yayınevi, 2014, s. 98, dpn. 267; Pulaşlı, s. 932.

Sanal genel kurul toplantısının düzenlenmesinde kullanılacak elektronik araçlar, teknik problemler ve genel kurul kararlarının geçersizliğine ilişkin özel hükümler de öngörülmüştür. Türk Ticaret Kanunu'nda ve ikincil mevzuatta elektronik katılımlı genel kurul toplantısında arıza çıkması hâline ilişkin özel bir düzenleme mevcut değildir.

Revizyonda genel kurul tutanağına ilişkin düzenlemelerin yanı sıra genel kurul karar nisabı, genel kurul başkanının üstün oyu genel kurulun azil hakkı gibi konuların da yeni düzenlenen konulardan olduğu görülmüştür. Türk Ticaret Kanunu'nda genel kurul başkanına üstün oy hakkı hususunda bir hüküm bulunmamaktadır. Emredici hükümler ilkesi esas sözleşmeyle genel kurul başkanına üstün oy hakkı tanınmasına imkânı vermemektedir (TTK m. 340).

İsviçre'deki anonim şirketler hukuku revizyonunda özellikle genel kurul toplantısına ilişkin hükümler incelenmiştir. Pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme hakkının genişletilmesi, azınlık pay sahiplerine tanınan haklar, sanal genel kurul toplantısı imkânı tanınması ve teknik sorunların yol açabileceği geçersizlikler hakkında düzenlemeler dikkate alındığında 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda yapılacak değişiklikte bu düzenlemelerin de gündeme alınmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Bahtiyar M, *Ortaklık Hukuku*, Güncellenmiş 14. Bası, Beta Yayınevi, 2020.
(*Ortaklık Hukuku*)
- Bahtiyar M/Hamamcıoğlu E, *Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları*, Beta Yayınevi, 2014.
- Bertschinger U, “Aktienrecht im Digitalen Zeitalter”, *Recht im digitalen Zeitalter, Festgabe Schweizerischer Juristentag 2015*, Dike Verlag, s. 167-202.
- Bilgili F/Demirkapı E, *Şirketler Hukuku*, Dora Yayınevi, 2013.
- Bilgili F/Cengil M F, *Blockchain ve Kripto Para Hukuku*, Güncellenmiş 2. Baskı, Dora Yayınevi, 2022.
- Böckli P, *Schweizer Aktienrecht*, 4. Auflage, Schulthess Verlag, 2009.
- Bürgi W F, *Die Aktiengesellschaft, Zürcher Kommentar*, b/2: Art. 698-738, Schulthess Verlag, 1969.
- von der Crone H C, “Die Internet-Generalversammlung”, *Neuere Tendenzen im Gesellschaftsrecht: Festschrift für Peter Forstmoser zum 60. Geburtstag*, Schulthess Juristische Medien, 2003, s. 155-167.
- von der Crone H C/Bernet S, “Der Tagungsort der Generalversammlung im revidierten Aktienrecht”, *Das Aktienrecht im Wandel zum 50. Geburtstag von Hans-Ueli Vogt*, Dike Verlag, 2020, s. 259-275.
- von der Crone H C/Grob T, “Die Virtuelle Generalversammlung”, *SZW/RSDA*, 1/2018, s. 5-20.
- von der Crone H C/Mohasseb K, “Stand der Aktienrechtrevision, Zehn Kernpunkte der ständerätlichen Debatte”, *AJP/PJA*, 8/2019, s. 781-794.
- Çamoğlu E (Poroy R/Tekinalp Ü), *Ortaklıklar Hukuku, I*, Güncellenmiş yeniden basılmış 14. Bası, Vedat Kitapçılık, 2019.
- Forrer L/Müller M P A/Zuur F, “Das Aktienrecht im Wandel der Digitalisierung, *Das Aktienrecht im Wandel zum 50. Geburtstag von Hans-Ueli Vogt*, Dike Verlag, 2020, s. 1-27.
- Forstmoser P/Meier-Hayoz A/Nobel P, *Schweizerisches Aktienrecht*, Stämpfli Verlag, 1996.
- Kalender E, “Anonim Şirketlerde Genel Kurul Toplantı Yerinin Esas Sözleşmede Gösterilmesi”, *Batider*, 35 (2), 2019, s. 213-232.
- Korkut Ö, *6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Butlanı*, Karahan Kitabevi, 2012.

- Moroğlu E, *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, Güncellenmiş 9. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- Müller L, “Die Online-Gründung der Aktiengesellschaft”, *SJZ/RJS* 116, 2020, Nr 16/17, s. 555-568.
- Müller R/Akeret F, “Die Generalversammlung nach revidiertem Aktienrecht”, *SJZ*, Nr. 1, 2021, s. 7-21.
- Özdal Ş, *Anonim Ortaklıkta Elektronik Katılımlı Genel Kurul*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2016.
- Patak S D, *Die virtuelle Generalversammlung im schweizerischen Aktienrecht*, Dissertation der Rechtswissenschaftlichen Fakultät der Universität Luzern, Luzern, 2004.
- Pulaşlı H, “Elektronik Ortamda Anonim Şirket Genel Kuruluna İlişkin Düzenlemelerin Evrimi ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunundaki Durum”, *Elektronik Nehir Dergi, Halil Arslanlı Bilim Arşivi*, <<http://www.arslanlibilimarsivi.com/>> (<http://www.arslanlibilimarsivi.com/internet-ortaminda-genel-kurul>>, Erişim Tarihi 8 Nisan 2022, s. 1-76.
- Pulaşlı H, *Şirketler Hukuku Şerhi*, Cilt 2, Tamamen Yenilenmiş ve Genişletilmiş 4. Baskı, Adalet Yayınevi, 2022. (Şirketler Hukuku Şerhi)
- Pöschel I, “Generalversammlung und Internet: Versuch einer Ent-Täuschung”, *Die “grosse” Schweizer Aktienrechtsrevision Eine Standortbestimmung per Ende 2010*, Dike Verlag, 2010, s. 223-245.
- Schister R/Walker M, “*Virtuelle Generalversammlung*”. <<https://www.alexandria.unisg.ch/248116/1/Virtuelle%20Generalversamml ung.pdf>>, Erişim Tarihi 8 Nisan 2022, s. 1-30.
- Schott B G, *Aktienrechtliche Anfechtbarkeit und Nichtigkeit von Generalversammlungsbeschlüssen wegen Verfahrensmängeln*, Dike Verlag, 2009.
- Singhal B/Dhameja G/Panda P S, *Beginning Blockchain*, Apress Berkeley, 2018.
- Şahin A, “İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukuku Revizyonu Kapsamında Genel Kurullara İlişkin Olarak Öngörülen Değişiklikler”, *Tüzel Kişilik Penceresinden Anonim Ortaklık Sempozyumu*, MEF Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 20-22 Temmuz 2020, s. 395-416.
- Theiler K, “Gedanken zur Zulässigkeit und Durchführbarkeit der virtuellen Generalversammlung de lege lata”, *AJP*, 2012, s. 69-85.
- Turgut M, *Borsaya Kote Anonim Ortaklıklarda Elektronik Genel Kurul*, On İki Levha Yayıncılık, 2015.

Verma A K/Garg A, “Blockchain: An Analysis On Next-Generation Internet”,
International Journal of Advanced Research in Computer Science, 8(8),
2017, s. 429-432.